Lodzer Tageblat № 104

Opłata pocztowa uiszcz. ryczałtem

פרייז 15 גראשען

לאדזשער טאגעבלאט

היינט 6 זייטען

רעדאקציע און אדמיניסטראציע: פיעטריקאווער 16. טעלעפאנען פון: רעדאקציע 100-57, פון אדמיניסטראציע 100-47.

מיטוואך, פ' בהר-בחקותי, י"ט אייר תרצ"א | 6 maja 1931 r. | 24-טער יאהרגאנג

עס שטעהט אונז פאר א תבואה-יקרות

דעקרעט פון מלוכה-פרעזידענט זאל ווידער גענוי בעשטימען די טאג-ארדנונג פון דער סיים-סעסיע

מען ריכט זיך אויף א יקרות

וו א ר ש א, (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). אין די וורטשאפט-ליכע קרייזען שמועסט מען, אז צוליב דערתבואה ה פאליטיק וועט אין די נאָ-הענטסטע חדשים זיין א גרויסער יקרות אויף תבואה.

אויסערגעוועהנליכע סיים-סעסיע

וו א ר ש א, (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). אין צוזאמענהאנג מיט דער ידיעה וועגען דער אויסערגע-וועהנליכער סיים-סעסיע, דערוויסען מיר זיך, אז וועגען דער דויער פון דער סעס-יע איז נאך נישט דעצידירט געווארען. לויט איין ווערסיע זאל די סעסיע דוי-ערן 10 טעג, לויט א צווייטער ווערסיע 6 וואכען. איין זאך איז אבער שוין זי-כער, אז גראד ווי די פריהערדיגע אוי-סערגעוועהנליכע סיים-סעסיע וועט אויך די איצטיגע בעשטימט ווערען מיט א גענויען טאג ארדנונג און זי וועט זיך מיט קיין אנדערע ענינים נישט קאנען פארנעמען.

פרעמיער סלאוועק קאנפערירט מיט די מיניסטארען

וו א ר ש א, (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). היינט האט פרעמיער סלאוועק קאנפערירט מיט'ן אונטער-מיניסטער סקלאדקאווסקי, מיט'ן פינאנץ מיניסטער מאטושעווסקי, מיט'ן האנ-דעלס מיניסטער פריסטאר און מיט'ן פרעז. פון ב.ב. קלוב יענדזשיעוועטש. שפעטער האט ער אויך קאנפערירט מיט'ן אויסערן מיניסטער זאלעסקי וועגען דער נאהנטער סעסיע פון פעלקער-בונד.

וועגען די ענדערונגען אין דער רעגירונג

וו א ר ש א, (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). אין שבועות מיט די קלאנגען וועגען ענדערונגען אין דער רעגירונג, וועט דער ענין דעצידירט ווע-רען אויף דער נאהענטסטער קאנפערענץ פון מארשאל פילסודסקי מיט'ן מלוכה-פרעזידענט.

אנפאל פון מאראטשעווסקי'ס אנהענ-גער אויף דער רעדאקציע „וואלקא"

וו א ר ש א, (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) ווי בעוואוסט איז מיט א קורצער צייט צוריק פארגעקומען א שפאלטונג צווישען די פראקעס. איין טייל פון די אפגעשפאלטענע איז אוועק מיט מאראטשעווסקי'ן, די צווייטע-מיט יאוואראווסקי'ן, דעם פרעזעס פון ווארשאווער שטאט-ראט.

דער ארגאן פון די פראקעס, דער „פשעדשוויט" איז צוליב דעם אבגעי-שטעלט געווארען און אויף זיין ארט האט יאוואראווסקי'ס גרופע גענומען ארויס-געבען א צייטונג „וואלקא".

נעכטען האבען אין רעדאקציע פון „וואלקא" זיך אריינגעריסען בערך 20 מאן פון מאראטשעווסקי'ס גרופע מיט'ן געוו. בילדונגס-מיניסטער דאוונאראוויטש בראש און האבען דעמאלירט דעם לאקאל פון רעדאקציע.

צוליב א קוה דער'הרגעט א יוד. סטודענט זיין טאטען

לעמבערג, טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). אין שטעטעלע ליבעף מזרח-גאליציען איז היינט אויסגעפיהרט געווארען א שרעקליכער מארד אין א יודישער פאמיליע.

דער יוד, מרדכי העלער א היגער אריגער, האט געהאט זיין אייגענעם א קוה, פון וועלכער ער האט זיך מפרנס געווען. לעצטענס האט דאס ווייב איהם געניטען בעטען ער זאל די קוה פאר-קויפען. ער האט זי אבער נישט גע-וואלט הארכען, זאגענדיג, אז ער וועט נאך צווארטען ביז בהמות וועלען טייערער ווערען, דאן וועט ער פאר'ן אפ-געלייזטען געלד קענען אויפלעבען אפי-לו זיין ארימע בעל הבתישקייט.

דערווייל האט דאס שלים-מזל געוואלט, אז די בהמה זאל פגרן, דאס ווייב האט פון דער מעשה געהאט גרוים עגמת נפש.

געקומען איז אהיימגעקומען צו די עלטערן העלער'ס זוהן, וועלכער האט זיך מיט אייגענע מיטלען הערשלא-גען צו בילדונג און ער שטודירט איצט אויף דער לעמבערגער אוניווערזיטעט. דערענדיג פון דער מוטער וועגען דעם ווי אזוי זי האט געבעטען דעם פאטער ער זאל פארקויפען די קוה און ער האט זיך איינגעשפארט און נישט געוואלט פאלגען, האט ער זיך אזוי שטארק אי-בערגענומען מיט דער מוטער'ס וויטאג, אז ער איז ארייגעפאלען אין א שרעק-ליכער פוריע, געכאפט א שטעקען און דערלאנגט עטליכע מאל דעם פאטער איבער'ן קאפ. די קלעפ זענען געווען מוים קלעפ. מיט צוויי שעה שפעטער איז מרדכי העלער געשטארבען.

דער אויפגערעגטער המון יודען האט דעם זוהן מערדער געוואלט לינטשען, אבער ער איז אנטלאפען אויף א אומא קען כמ אניסלאוואו. פאליציי זוכט איהם.

וואו וואוינט... דער בר-מינן הערמאן דיאמאנד

אנ'אנפראגע פון געריכט

דאס נייטע שטאטישע געריכט אין ווארשא האט די טעג צוגעשיקט צום „ראבאטניק" אנ'אנפראגע, וואו עס וואוינט דער רעדאקטאר פון סאציאליס-טישען ארגאן... הערמאן דיאמאנד.

דער „ראבאטניק" האט די דאזיגע אנפראגע פארעפענטליכט און ניט דער-ביי צו די דאזיגע פאר ווערטער:

„דאס שטאטישע געריכט האט גע-מעגט וויסען, אז הערמאן דיאמאנד איז שוין א שעהנע צייט אויפ'ן עולם האמת, און אז ער איז ביים לעבען נישט גע-ווען דער רעדאקטאר פון „ראבאטניק" און גאב'ן מוית אודאי נישט...

לייכטזיניגע ידיעה פון א ווארשאווער יודיש אווענד-בלעטעל

רופט ארויס א מהומה אין די ווירטשאפטל. קרייזן

וו א ר ש א, (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט.) א ווארשאווער יודיש אווענד בלעטעל האט היינט געבראכט א אלארמירענדע ידיעה, וועגען א מא-ראטאריום אויף וועקסעל-חובות.

די דאזיגע אומבעגרינדעטע און גענוג לייכטזיניגע ידיעה, האט אין די ווא-רשאווער ווירטשאפטליכע קרייזען ארויס-גערופען א גרויסע מהומה. מען האט היינט נישט געוואלט צונעמען און אויך נישט צאהלען קיין וועקסלען.

די דאזיגע ידיעה פונ'ם אלין ווייסע-רען ווארשאווער אווענד בלעטעל איז אבער נישט ווערט קיין אויסגעבלאזען אי, ווייל לויט'ן געזעץ קען די רעגירונג פארעפענטליכען א מאראטאריום, נאר אין פאל פון א מלחמה.

געעפענט די כינעזישע נאציאנאלע פערזאמלונג

טשאנג ביי שעק ערקלערט, כינא מוז ווערען א דעמאקראטישע רעפובליק

נ א נ ט י ן 5 מאי (ט) דינסטאג איז געעפענט געווארען די פראנצויזישע נאציאנאלע פערזאמלונג, וואס בעשטעהט פון פערטרעטער פון אלע כינעזישע פראווינצען.

טשאנג ביי שעק האט אפגעגעבען א בעריכט איבער דער פאליטישער לאגע און ערקלערט, אז זיין ציל איז צו שאפען אין כינא א דעמאקראטישע רעפובליק. דער קאמף פאר דער זעלבסטשטענדיגקייט פון כינא וועט מיט אלע מיטלען ווייטער פארגעזעצט ווערען.

900 הרוגים פון דער ערד-ציטערניש אין ארמעניען

מ א ס ק א ו (איבער קאוונא) 5 מאי (ט) לויט ביזאהעריגע ידיעות גרייכט די פעסטגעשטעלטע צאהל הרוגים אין ארמעניען ביז 900. ביי די אויסגראבו-נגען פון די פערשאטענע דערפער ווערען טעגליך געפונען ווייטערע הרוגים. די רעגירונגס-קאמיסיע בערעכענט דעם שאדען וואס די ערד ציטערניש האט גע-בראכט אויף 11 ביז 14 מיליאן רובעל.

אין דער נאכט צום 30 אפריל, האט מען געשפירט נייע ערד טרייסלונגען וואס האבען אבער קיין שאדענס נישט פערשאפט.

אכטונג שטעפער-מייסטער

פון לאדז און אומגעגענד!

דער שטעפער-צעך אין לאדז טיילט מיט אלע שטעפער-מייסטער, אז אויף דער לעצטער פערוואלטונגס-זיצונג איז בעשלאסען געווארען איבערצורייסען אלע האנדעלס-בעציהונגען מיט דעם לעדער-סוחר חיים בודע (נאוואמיעסקא 3) צוליב דעם, וואס דער אויבענדערמאנטער ברענגט שאדען דעם גאנצען שטעפער-צעך.

דער שטעפער-צעך אין לאדז.

וויכטיג פאר אלע

דער בעוואוסטער מאלער-מייסטער ז. וועלניארזש נארוטאוויטשא 10

צוריקומענדיג פון אויסלאנד נעמט אן פערשידענע מאלער-ארבייט ווי: לאהם-ארבייט, אלעינע און טאפעטען לויט'ן אויסלענדישען סיסטעם מיט די נייעסטע טעכנישע מאלער-מאשינען

בעמ.: צוליב דעם הערשענדען קריזיס זענען ביי מיר די פרייזען רעדוצירט פון 25 ביז 40 פראצענט.

ערשטקלאסיגע ארבייט, סאלידע בעהאנדלונג

געדענקט דעם אדרעס Narutowicza 10 געדענקט דעם אדרעס

א לוין-וועבעריי

זוכט ארבייט אויף ענגלישע שטיהל

(36 צאל ענגלישע) קארירטע. אפערטען אונטער „Z. J." אפצוגעבען אין אדמיניסטראציע פון „לאדזער טאגעבלאט".

Dr. med.

G. Gersztajn

ספעציאל-ארצט פאר אויגען-קראנקהייטען

Traugutta 12 טראוגוטא

Telefon 175-10

נעמט אן פון 11 ביז 1 און פון 7 ביז 8 אוונט.

ווינער ארטאפעדישע פראצאוניע

-אונטער אויפזיכט פון א דאקטאר ספעציאליסט י- מאכט לויט גיפס-מאדעלען וועלאדקעס נעגען פלאט-פוס-קינסטליכע פוס, ארטאפעדישע גארסעטען און אפארא טען א. ז. וו. גדאנסקא 28 וו. 1, פון 5–7 אוונד

Dr. med.

A. Szpryngier

אקושעריע און פרויען-קראנקהייטען.

נעמט אן אין לעטשניצע „צענטראלנא" פיעטריק. 62 פון 3–4 און אין דער היים קילינסקיעגא 30 פון 5–7 נאכמ' טעל. 222.27

Dr. M. GOLDFARB

זאוואדזקא 18, טעל. 153-19

הויט, האר און געשלעכטס-קראנקהייטען

Dr. med H. Różaner

ספעציאליסט פון הויט- און ווענעריש. קראנקהייטען און קינדערלאזיגקייט

נארוטאוויטשא 9, טעל. 128-68

נעהמט אן פון 8–10; 5–8 אוונד

א ספעציעלע ווארטע-זאל פאר פרויען.

Dr. med. J. LUBICZ

Chirurg-Orteped

ספעציאליסט פון ביינער- און געלענקס-קראנקהייטען פערקרימונגען פון פלייצעס און גלידער, ווי אויך פון גלידער שווינדזוכט.

גדאנסקא 28, – טעל. 183-17

נעמט אן פון 2 ביז 4.30 נאכמיטאג.

Dr. med. N. ROZEN

צאהן-כירורג

ערקראנקונג פון צעהן, שטשענקעס, דזשאנסלעס, גומען, צונג-קראנקהייטען א. ד. גל. צייהן-רעגולי-רונג. רענטגענדיאגנאסטיק.

אנדזשעיא 7, טעלעפאן 216-57

נעמט אן פון 3 ביז 7 אוונד

פלעגט די פיס

PEDICURE

S. Łódzki

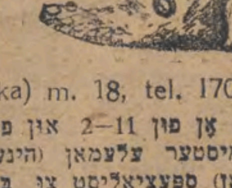

Traugutta 5 (Krótka) m. 18, tel. 170-37

נעמט אן פון 11–2 און פון 4–7 געוו. אסיסטענט ביי מיסטער צלעמאן (הינער-אויגען אנשטאלט אי ווינדאן) ספעציאליסט צו בעזייטיגען היהנער-אויגען אן הארנהויט ווי אריינגעוואקסענע נעגעל אהן שמערצן.

סטארשי-פעלדשער

B. Joskowicz

שטעלט פאקען טעגליך מיט פרישע קראוויאנקע און גיט אויך ארויס שווידעטצוועס

פולנאצנא 4 Północna טעלעפאן 141-86

נעמט אן פון 8–11 און פון 4–6 א זייגער אוונד.

Dr. Med. E. Reicher

צוריקגעקעהרט

ספעציאל ארצט

פאר מענער שוועכע הויט האר און ווענער. קראנק הייטן דיאטערמיע-בעהאנדלונג און עלעקטרא-טעראפיע פאלודניאווא 28 טעל. 201-93. נעמט אן פון 8–11 פריה און פון 9–5 אוו. זונטאג פון 9–1 מיטאג פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע פרייז

Dr. Wołkowyski

צעגיעלניאנא 4

פריהער (צעגיעלניאנא 36)

טעלעפאן 216-90

ספעציאל-ארצט פאר הויט ווענערישע קראנק-הייטען און מענער-שוועכע. אלע-ארט אנאליזע בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראלען.

נעמט אן פון 9–2, און פון 5–9 אוונד,

בעזונדער ווארטע-זאל פאר פרויען.

Dr. A. Mazur

וסכאדניא 65, טעל. 166-01

נעמט אן פון 10–1.30 און פון 4–6 אוונד.

Dr. Niewiażski

ספעציאליסט

פאר סיפיליס, טריפער און מענער-שוועכע

בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען

אוי עלעקטרא-טעראפיע אנאליזען.

פאר דאמען ספעציעלער ווארטע-זאל.

אנדזשעיא 5 טעל. 159-40

נעמט אן פון 8 ביז 11 פריה, און פון 5–9 אוו.

זונטאג פון 9 ביז 1 א זייגער נאכמיטאג.

Dr. med.

I. Wajnberg

Cegielniana 11, tel. 126-20

אינערליכע קראנקהייטען

ספעציאליסט פאר לונגען און הארץ-קראנקהייטען בעשטראהלונגען און קינסטליכע בערג-זון.

נעהמט אן אין דערהיים פון 3–5.

Dr.med.

Adam Bender

אינערליכע ספעציעל הארץ-קראנקהייטען

נארוטאוויטשא 30, טעל. 214-75

נעמט אן פון 5 ביז 7 נאכמ.

דער רושם פון פרעזידענט הובער'ס רעדע

פולשטענדיג אבגעשטעלט געווארען די עמיגראציע קיין ארגענטינא

דער רושם פון הובער'ס רעדע אין בערלין און לאנדאן

בערלין, 5. מאי (ט) הובער'ס רעדע אויף דער אינטערנאציאנאלער קאנפערענץ פון די האנדעלס-קאמערן, וועגען ענטוואפנונג האט אין די בערלינער פאליטישע קרייזען געמאכט זעהר א גוטען איינדרוק. מען ווייזט אן, אז די אמעריקאנער רעגירונג האט א לאנגע צייט זיך אפגעהאלטען פון אנטיילנעמען א שטעלונג וועגען דער ענטוואפנונגס-פראגע און זי זאגט זיך ערשט איצט צום ערשטען מאל ארויס אין דער פראגע און דאס אויף א אופן, פון וועלכען עס לאזט זיך דרינגען, אז אמעריקא זעהט דעם צוזאמענהאנג צווישען דער ענטוואפנונגס-פראגע און דער רעפעראציאנס-פראגע.

לאנדאן, 5. מאי (ט) הובער'ס רעדע האט אין לאנדאן ארויסגערופען א שטארקע פעראינטערעסירונג. לויט'ן „דיילי העראלד" האט מאקדאנאלד אויסגעדריקט די האפנונג, אז די וועלט וועט זיך צוהערען צו הובער'ס וואגיגע רייד. ווייטער זאגט די דערמאנטע צייטונג, אז הובער'ס רעדע בעווייזט, אז עס זענען נישט אמת די קלאגען לויט וועלכע אמעריקא האט פלומרשט נישט קיין אינטערעס אין דער ענטוואפנונגס-קאנפערענץ און זי נעמט זיך נישט שטארק צום הארצען אויב די ענטוואפנונגס-קאנפערענץ וועט אפגעלייגט. עס איז קלאר, אז הובער וועט טאן אלץ מעגליכע כדי צוצושטעלען צום ערפאלג פון דער ענטוואפנונגס-קאנפערענץ.

סאוויעטען וועלען אין איניגע יאהר איבערשטייגען אמעריקא

ריגא, 5. מאי (ספ. צום „לאדזער טאגעבלאט"). איינער פון די לייטער פון דער סאוו. ווירטשאפט אסינסקי, האט פערעפענטליכט אין דער סאוויעטישער פרעסע א ארטיקעל, אין וועלכען ער בעווייזט, אז די סאוויעטען וועלען שוין הי יאהר אין איניגע אינדוסטריע צווייגען איבערשטייגען די אמעריקאנישע אינדוסטריע.

לויט סטאטיסטישע ציפערן האבען די סאוויעטען פראדוצירט אין יאהר 1930 לאנדווירטשאפטליכע מאשינען אין ווערט פון 200 פאר'מלחמה'דיגע רובל. אין אנצטיגען יאהר דארף די דאזיגע פראדוקציע לויט'ן פארגעזעהענעם פלאן בעטרעפען ביז 400 פאר'מלחמה'דיגע רובל, אין דער צייט ווען די זעלבע אמעריקאנישע פראדוקציע מאכט אויס נאר אויף 450 פאר'מלחמה'דיגע רובל.

פולשטענדיג געשלאסען די טויערן פון ארגענטינא

ווארשא, (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). דער מלוכה'שער במיגראציע אמט, וואס בעקומט יעדען הודש מיטטיילונגען וועגען ארבייטס פלעצער אין ארגענטינא, האט איצט בעקומען א ידיעה, אז ביז אויגוסט ווערט פולשטענדיג אפגעשטעלט די עמיגראציע קיין ארגענטינא.

2 און א האלבען מיליאן ארבייטסלאזע אין ענגלאנד

לאנדאן, 5. מאי (ט)

דאס ענגלישע ארבייטס מיניסטעריום האט היינט פערעפענטליכט די צאהל ארבייטסלאזע, וואס האט דעם 27. אפריל אויסגעמאכט אין גאנץ גרויס בריטאניען 2 מיליאן מיט 520,113. פליי אין דער לעצטער וואך איז די צאהל ארבייטסלאזע געשטיגען מיט 6257. אין משך פון לעצטען יאהר איז די צאהל ארבייטסלאזע געשטיגען מיט 821,727.

ענגלישע אינדוסטריעלער-דעלעגאציע אין מאסקווע

ווארשא (טעלעפאניש) עס זענען צוריקגעקומען קיין ווארשא איינינע פון די פוילישע אינדוסטריעלער, וועלכע האבען זיך בעטייליגט אין דער פאבריקאנטען-דעלעגאציע קיין מאסקווע. ווי זיי ערקלערן זענען פרעז. וויערזביצקי און רעד. טענענבוים אפגעפאהרען קיין כארקאוו און ראסטאוו, וואו זיי וועלען פערברענגען ביז'ן 15 מאי, ד. ה. מיט 2 וואכען לענגער ווי זיי האבען געהאט בדעה צו זיין אין סאוו.-רוסלאנד.

גרויסע שרפה אין קוויבעק

לאנדאן, 5. מאי (ט)

אין קוויבעק (קאנאדא) איז נעכטען אויסגעבראכען א ריזיגע שרפה, וואס האט ארומגעכאפט 3 פאבריקען און 2 וואוין-הייזער. נאך לאנגער מיה איז די שרפה געלונגען איינצולעשען. דערביי זענען די אלע דערמאנטע בנינים אוועק מיט'ן רויך. דער שאדען איז זעהר א גרויסער.

שעף-רעד. פון „קוריער-פאראנני" ארויסגעטרעטען פון דער צייטונג

ווארשא (טעלעפאניש) אין די ווארשאווער פאליטישע קרייזען האט ארויסגערופען א סענסאציע דער פאקט, וואס דער שעף-רעדאקטאר פון „קוריער פאראנני" ערענבערג, דער קארעספאנדענט פון דער דאזיגער צייטונג ביים פעלקער-בונד איז ארויסגעטרעטען פון דער רעדאקציע און אויך זיין ארט ווערט בעשטימט רעד. פריזעס א איידעס.

אין צוזאמענהאנג דערמיט שמועסט מען, אז דער „קוריער פאראנני" וועט איצט פערנעמען א אנדערע שטעלונג צו דער רעגירונג.

רויטע פוילישע פרעסע איז שווערער פינאנציעלער לאגע

ווארשא (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) אין צוזאמענהאנג מיט דער שווערער פינאנציעלער לאגע פון דער רויטער פרא-רעגירונגס-פרעסע פון ווארשא, האבען די אנפיהרונג פון די דאזיגע צייטונגען איבערגענומען דער געזו. ארויסגעבער פון „גאזעטא פאלסקא" דשעבראווסקי מיט'ן אינדוסטריעלער רייבעל, וועלכער האט פערמיטעלט ביי דער פראנצויזיש-פוילישער באנק הלואה.

פוילישע אפריקא-פליהער ענטוזיאסטיש אויפגענומען אין ווארשא

ווארשא, (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). היינט זענען אנגעקומען אויפ'ן קורס פליה פלאץ אין ווארשא מיט זייערע עראפלאנען די פוילישע אפריקא-פליהער קאפיטאן סקאזשינסקי און פארוטשניק מארקיעוויטש. דער פערזאמעלטער המון האט די העלדישע פוילישע לופט פליהער געמאכט שטורמישע אוואציעס און זיי געטראגען אויף די הענד.

אנטי-רעפובליקאנישע אונרוהען אין שפאניש-מאראקא

לאנדאן, 5. מאי (ספ. צום „לאדז. טאג.") לויט מעלדונגען פון טעטואנו איז אין שפאניש מאראקא געקומען צו ערנסטע אנטי רעפובליקאנישע אונרוהען.

אין ווילא סאן יוריו זענען די אפטיילונגען פון פרעמדען לעגיאן ארויסגעגאנגען אין גאס מיט א מאנארכיסטישער פאהן ד לעגיאניסטען זענען אטאקירט געווארען דורך דער שפאנישער פּיבלאטע. עס האט אויסגעבראכען א שווערער קאמף. עס זענען פערהאן פיל דער'הרג'עטע און פערוואונדעטע. צום סוף זענען די לעגיאניסטען געצוואונגען זיך צוריקצוציהען אין די קאזארמעס.

ווען די ידיעה פון די אונרוהען אין סאן יוריו האט דערגרייכט קיין דער ריפיען, וואו עס געפינט זיך דער הויפּט נאַגיזאן פון פרעמדען לעגיאן, איז אויך דארט ארויסגעהאנגען געווארען א מאנארכיסטישער פאהן. דער גענעראל קאמיסאר פון מאראקא האט אהין געשיקט שפאנישע מיליטער און נאך א קורצע קאמף האבן די לעגיאנערען זיך אונטערגעגעבען. 70 בעוואפנעטע לעגיאנערען זענען אנטלאפען צו די קאבילישע שבטים, דיאזבריגע זענען איבערגעשיקט געווארען קיין לאראשע און ארסילא.

די דאזיגע געשעהענישען האבן צווישען די איינגעבוירענער בעפעלקערונג פון טעטואן ארויסגערופען א גרויסע אויפרעגונג. נעכטען איז דארט פּראקלאמירט געווארען א גענעראל-שטרייק.

ווען דער גענער. קאמיסאר האט זיך אפגעזאגט אויסצוהערען די פאדערונגען פון א דעלעגאציע פון די שטרייקענדע, האבן די לעצטע דעמאלירט זיין ביוראָ און שפּעטער צוראבירט די אראפּעאישע געשעפטען. געגען די שטרייקענדע איז ארויסגעשיקט געווארען מיליטער מיט קוילען-ווארפער און עס האבן זיך צעבראכען גרימע גאסען-קאמפען, וועלכע האבן געדויערט ביז נעכטען אין אוונט. עס זענען פערהאן פיל דערהרג'עטע און פערוואונדעטע אויף ביידע זייטען.

וולאדימיר זשאבאטינסקי בעקומט א וויזע קיין אונגארן

בודאפעסט, 5. מאי (יט"א) דער פרעמיער מיניסטער גראף בעטלען האט פערארדענט ארויסצוגעבען א אנ'ארטנבאהר וויזע וולאדימיר זשאבאטינסקי'ן.

רומענישע פירשטין אילעגנא א כלה געווארען

בוקארעשט, 5. מאי (ספעצ. צום „לאדזער טאגעבלאט") פון די הויף-קרייזען מעלדעט מען, אז די רומענישע פירשטין אילעגנא, די שוועסטער פון קעניג קאראל איז פארלאבט געווארען מיט'ן עסטרייכישען גרויס-פירשט אנטאני א זוהן פון גרויס-פירשט לעאפאלד סאלוואטאר.

פראנצויזישע פארלאמענט בעגריסט די יונגע רעפובליק אין שפאניען

פאריז 5 מאי (ט) אויף דער היינטיגער זיצונג פון פראנצויזישען פארלאמענט האט דער סאציאליסט גרומבאך אריינגעטראגען א פארשלאג, אז דער פארלאמענט זאל שיקען זיין בעגריסונג צו דער יונגער שפאנישער רעפובליק.

פארן דאזיגען פארשלאג האבען זיך ארויסגעזאגט פון פאול באנקיר ביז טארדיע.

בעת דער אפשטימונג איז אבער געקומען צו א שארפען אינצידענט צווישען גרימבאכען און דעם קאמוניסט מארי, וועלכער האט ערקלערט אז די קאמוניסטען וועלען שטימען פארן פארשלאג נאר דאן, ווען שפאניען וועט זיין א קאמוניסטישע רעפובליק. ביי די דאזיגע ווערטער איז געקומען צו א גרויסען טומעל און צום סוף צו א געשלעג צווישען די סאציאליסטען און קאמוניסטען.

נאכדעם ווי דער טומעל האט זיך איינגעשטילט איז גרומבאכ'ס פארשלאג אנגענומען געווארען מיט 540 געגען 6 פון די עקס רעכטע.

די קאנפערענצען פאר פעראיינהייטליכען דעם יודישען אויסלייג

ווילנא (יטא) ווי עס איז שוין געווען מיטגעטיילט, וועט דעם 22 און 23 מאי (שבועות) פארקומען אין ווילנא די ארטאגראפישע קאנפערענץ, וואס עס רופט צונויף די צענטראלע פערוואלטונג פון יודישען וויסענשאפטליכען אינסטיטוט. די טאג-ארדנונג נעמט ארום אזויגע פונקטען: 1) עפענונג און בעריכט, 2) דער הײַנטיגער צושטאנד פון יודישען אויסלייג, 3) אויסלייג און מוטער-אויסשפראך, 4) פאנעטישער אדער קאנווענציאנעלער אויסלייג, 5) די שרייבונג פון העברעאיזמען, 6) איינצעלנע פראגעס פון אויסלייג, 7) פעראיינהייטליכונג און שינוים אין דער גראפיק, 8) אפשטעלצייכענס, 9) לאטיינישע טראנסקריפּציע, 10 אפשטימונג פון די רעקאמענדאציעס.

הרעפערענטען וועלען זיין: מ. וויינרייך, יודעל מארק, נח פרילוצקי, ח. ש. קאזשדאן, ז. קאלמאנאוויטש, זלמן רעיזען.

א ספּעציעלע דרום-אמעריקאנער קאנפערענץ וועגען יודישען אויסלייג קלייבט זיך אויף דעם 8. מאי אין בוענאס-איירעס. א דריטע קאנפערענץ פאר צפון-אמעריקא וועט אפגעהאלטען ווערען אין ניו-יארק. די רעקאמענדאציעס פון די-אלע דריי קאנפערענצען וועלען ארומגעפלסען אין דער פילאלאגישער סעקציע פון „יווא" און וועלען דינען פאר א באזיס פאר אויסארבעטען די ענדגילטיגע תקנות פון דעם איינהייטליכען יודישען אויסלייג.

נייער יוסטיץ-קאמיסאר אין סאוו.-רוסלאנד

מאסקווא, 5 מאי (ספ. צום „לאדז. טאג.") דער פראקוראר בירילענקא וואס איז מפורסם געווארען אין מאסקווער סאבאטאזש-פראצעס איז בעשטימט געווארען אלס יוסטיץ-קאמיסאר.

„הצפירה"

עתון יומי, מדיני וספרותי (נוסד בשנת תרכ"ב)

מופיע בוורשה מיום הראשון, 15 מרץ 1931

בהשתתפות טובי הסופרים העברים.

הכתבת: „Hacefira", Warszawa, Leszno 54, tel. 709-95

מתקבלת החתימה:

בפולניה — לחודש 7 זהובים.

הכתבת למשלוח מכתבים:

„Hacefira", Warszawa, skrzynka pocztowa 509

בלודז „הצפירה" ישולח ע"י שליחים מיוחדים בבקר השכם.

בכל עניני „הצפירה" לפנות: לבא כח של „הצפירה" ז. ווינער, קונסטנטינובסקה 49.

פון לאדזער האנדעלס-געריכט

—:0:—

רעגולאציע און נישט בעשטעטיגטע רעגולאציע

(5) וואלף זילבערשטיין'ען, בעזיצער פון א טעקסטיל-פאבריק אונטער דער פירמע „וואַרשאַוו זילבערשטיין" (נא-רוטאָווסקי 8) איז אין יולי ת. י. בעשטימט געווארען א „נאדזאר" אויף 3 חדשים. דער בילאנס האט זיך דאן געשלאסען מיט 1 מיליאן 438,000 זל.

היות די לאגע פון דער פירמע האט זיך פערערגערט האט דער אונטערנעהמער נעבעטען אנ'ערלויבניש צו רעגולירען אויף 50 פראצענט, בעצאהלט אין משך פון 2 יאהר. די ביטע איז בעריקזיכטיגט געווארען.

די „ווארשאווער דיסקאנטא באנק", אלס קרעדיטאר, האט אבער די רעציזיע אנגעקלאגט. די אנקלאגע איז פארגעווארפען געווארען צוליב אונבעגרינדעטע מאטיווען.

די אנקלאגע האט הערנאך אנגעשפארט אין אפעלאציע-געריכט, אבער די באנק האט לסוף צוריקגעצויגען די אנקלאגע.

איצט איז דער אפמאך געשלאסען געווארען.

• • •

דער לעדער סוחר מרדכי יאנישעווסקי (נאוואמייסקא 8) איז אין אויגוסט 1929 ערקלערט געווארען אלס באנקראט און צוליב בעזוונלינגען כאראקטער באנקראט איז י. איינגעזעצט געווארען אין ארעסט. שפעטער האט זיך ארויסגעוויזען, אז יאנאסעוויטש'ס שותף איז געווען וואלף גראס. געגען אים איז ערקלערט געווארען א צוואנגס-אפפארלאסטש.

אין יאנואר 1930 האבען די באנקראטירטע געשלאסען א רעגולאציע-אפמאך אויף 20 פראצענט. בעת די פערהאנדלונגען איבער'ן רעגולאציע-אפמאך האט זיך ארויסגעוויזען, אז פיל פון די, וואס האבען געשטימט פאר דער רעגולאציע, זענען קרובים פון יאנאסעוויטש'ן און וואלפ'ן. געגען די באנקראטירטע ווערט פערפיהרט א שטראף-פראצעס און דער אפמאך איז נישט געווארען בעשטעטיגט.

די אפעלאציע פון די באנקראטירטע איז אפגעווארפען געווארען און הײַנט אורטייל פון לאדזער געריכט איז בעשטעטיגט געווארען.

דער שליסעל צום ערפאלג

איז אנ'אנאנס אין „לאדזער טאגעבלאט".

דער [illegible]געוועהנליך פילזייטיגער לעזער-קרייז:
[illegible]הורים / פאבריקאנטען / האנדווערקער / קליינהענדלער / פרייע פראפעסיעס / ארבייטער

דער צוטרוי פון די לעזער צום „לאדזער טאגעבלאט"
וואס מיר האבען זיך ערווארבען אין משך פון די 24 יאהר וואס אונזער צייטונג עקזיסטירט —

די פאכמענישע און רעיעלע בעהאנדלונג
ביים אויפנעהמען אייערע בעשטעלונגען

אט די דריי פונקטען

גאראנטירען דעם אונבעדינגטען ערפאלג פון אייערע אנאנסען אין „לאדזער טאגעבלאט"

[ל]אָדזער טאָגעבלאַט

דער רעדאַקטאָר נעמט-אָן פון 6 ביז 7 אין אָוועגד
נישט בעשטעלטע מאַנוסקריפטען ווערען נישט צוריקגעשיקט.

„Lodzer Tageblat", Łódź, Piotrkowska 16 Skz. poczt. 16
טעלעפאָנען: רעדאַקציע 160-57, אַדמיניסטראַציע 100-47.

[...]געז דעם אנטיסעמיטיזם [אוי]ף די אוניווערזיטעטען

„אוניווערזיטעטען - אַנטיסעמי[טיזם] אין פוילען זעגען מיר שוין אַו[...] צוגעוואוינט, אַז אפילו דער „נו[מערוס] [ק]לאַוזוס" און די בעריהמטע פּראָ[...] [...]ען מתים ברענגט אונז שוין נישט [...] פון גלייכגילטיגקייט. אין אויסלאַנד [...] אָבער נישט אויף דער אוניווערזי[טעט] [...] אנטיסעמיטיזם צו בעאונרוהיגען [...]ות פון די פּראָגרעסיווע און קול[טורעלע] [...]שען, וועלכע האָבען אין זיך [...]אַפט דעם גייסט פון הומאַניטעט [...] [...]ען געמט זיך דאָס, וואָס די אינ[...] [...]ציאָנאַלע סטודענטען-אָרגאַניזאַציע [...]רנישנאַל סטודענטס סוירוויס" [...]ערעסירט זיך אַזוי לעבהאַפט [...] [א]נטיסעמיטיזם אויף די אוניווער[זיטעטען] [...] מיט 2 יאָהר צוריק האָט זיך [...] סטודענטען - צוזאַמענפאָהר אין [...] [...]יל פערנומען מיט דעם דאָזיגען [...] און מיט אַ שווער וואָלען צוריק [...] [...]ליאָן בעי געגנאַר פאַרגעקומען אַ [...]לע קאָנפערענץ וועגען אַנטיסעמי[טיזם] [...] הינם פאַר-רעפעראַט האָט גע[...] [...] דער לייטער פון דער קולטור-[...] [...] פון דער אָרגאַניזאַציע, דער בע[...] [...]ער פּאָליטישער מיסיאָנער און פּובלי[ציסט] [...] דושעמס פּאַרקעס, וועלכער האָט [...] [...]יבען דאָס בעוואוסטע ווערק [...]וד און זיין שכן". אין דער דיס[קוסיע] [...] האָבען זיך בעטייליגט אויך גישט[...] [...] סטודענטען פון אַ רייהע לענדער. [...]ישען די נישט-יודישע סטודענ[טען] [...]אַט מען געקענט הערען אַנטיסעמי[טישע] [...] און נעגען-אַנטיסעמיטישע רעי[ד]. [...] און פון דער יודישער זייט זענען [...] צום וואָרט ציוניסטען און אַס[...] [...]רען. אין רעזולטאַט דערפון איז [...]געקומען אַ קלאָר אָנבולט בילד [...] [...]ער יודישער סטודענטען-סיטואַ[ציע] [אוי]ף די אייראָפּעאישע אוניווערזי[טעטען]

[...] איז נאַטירליך קלאָר, אַז דאָרט [...]שט געגאַנגען וועגען אַ רעזאָלוציע [...] „בעדייטונג" פון ערלעדיגען [...] [פר]אָבלעמען, אַזאַ „ערי[...]", אין לינדער דערווייל נאָר [...]ליך, פּונקט, ווי עס איז אונזער[...] [...] צו מאָג צו ערלעדיגען זיי [...] פראַגע אין איהר גאַנצען פערנעם. [...] אוניווערזיטעט אַנטיסעמיטיזם" [...] צו פיל קאָמפּליצירטע פּסי[כאָלאָג]ישע און געזעלשאַפטליכע ערשיינ[ונגען] [...] מ'זאָל איהם קאָנען בעזייטיגען, [...] עס זענען נאָר אָפּגעשאַפט געוואָ[רען] [...] סבות, וואָס רופען איהם אַרויס. [...]נואָן האָט זיך געהאַנדעלט אין [...] אַז די נישט-יודישע סטודענטען [...]קומען אין בעריהרונג און אין גע[...]

יודישע נייעס

אַ גאַס אויפ'ן נאָמען פון ריב"ל אין קרעמעניץ

קרעמעניץ, (יט"א) נישט לאַנג האָבען די קרעמעניצער יודישע ראַטמענער אַריינגעטראָגען אין שטאָט-ראַט אַ פּאָרשלאַג אָנצורופען די גורני גאַס אויפ'ן נאָמען פון יצחק בער לעווינזאָן (ריב"ל). דער פּאָרשלאַג האָט צו ערשט אָנגעטראָפען אויף אַ ווידערשטאַנד מצד די פּוילישע ראַטמענער. ענדליך אָבער איז מען געקומען צו אַ פּשרה — אָנצורופען מיט דעם זעלבען נאָמען איינע פון די הינטערגעסלעך, וועלכע איז באַמייסטען בעזעצט מיט יודען.

די זאָקען-פּראָדוקציע אין תל-אביב

ירושלים, (יט"א) נישט קוקענדיג דערויף, וואָס די זאָקען-פאַבריק פון די ה"ה פרידמאַן און עדעלשטיין איז איבערגעפיהרט געוואָרען פון תל-אביב קיין סיריען, האַלט מען, אַז די זאָקען-פּראָדוקציע אין תל-אביב וועט זיך נישט פערקלענערן. די איבעריגע פאַבריקען האָבען פערגרעסערט זייער פּראָדוקציע און אַנגאַזשירט אַ טייל אַרבייטער פון דער ליקווידירטער פאַבריק.

אַ יוד געוועלט אַלס פּרעזיצער פון אַמעריקאַנער אַרכיטעקטען-פערבאַנד

ניו-יאָרק, (יט"א) ראַבערט דוד קאָהן פון ניו-יאָרק איז ווידער געוועהלט געוואָרען אַלס פּרעזידענט פון אַמעריקאַנער אַרכיטעקטען - פערבאַנד פאַר'ן יאָהר 1931 און 1932. אַ צווייטער יודישער אַרכיטעקט לעאָן סאָלאָן, אויך פון ניו-יאָרק, האָט בעקומען פון „אַרכיטעקטען אינסטיטוט" אַ מעדאַל פאַר אויסצייכענען זיך אויפ'ן געביט פון אַרכיטעקטור אין פערגאַנגענעם יאָהר. ראַבערט קאָהן האָט געבויט די שענסטע און גרעסטע הימעלקראַצערס אין אַמעריקאַ.

נאָך דער פערפלייצונגס-קאַטאַסטראָפע

מוֹרא'דיגע לאַגע אין די שטעדטלעך דיסנא און דרויא

ווילנא (יטא) די לאַגע פון דער יודישער בעפעלקערונג אין די ערטער, וואָס האָבען געליטען פון דער פערפלייצונג, איז ווייטער אַ מורא'דיגע. בעזונדערס קאַטאַסטראָפאַל איז די לאַגע אין די שטעטלעך דיסנא און דרויא. אין דיסנא, וועלכע צעהלט 47 גאַסען, זענען 33 פערפלייצט געוואָרען און צו זיי איז נישט מעגליך צוצוקומען, 11 גאַסען זענען פערפלייצט געוואָרען אין דער העלפט. בלויז דריי גאַסען האָבען נישט געליטען פון דער פערפלייצונג. די גאַנצע בעפעלקערונג איז געוואָרען צוזאַמענגעדריקט אין די דאָזיגע דריי גאַסען, וואו 30-40 מענשען געפינען זיך אין איין שטוב.

אין דרויא זענען פון 276 יודישע הייזער און בנינים געבליבען גאַנץ קוים 65. די רעשט זענען דורכ'ן וואַסער פערניכטעט געוואָרען. אויך דרויע איז אויך פערניכטעט געוואָרען. די אַלטע שוהל, וועלכע האָט אַ היסטאָרישע ווערט. חוץ דעם האָט דאָס וואַסער פערגאָסען און פערניכטעט אַ ביבליאָטעק פון העכער 10 טויזענד תלמודישע ספרים, הערין זעהר פיל יקר-המציאות. חוץ דעם זענען פערניכטעט געוואָרען נאָך 5 בתי-מדרשים, אַ מקוה און אַנדערע געזעלשאַפטליכע געבוידעס. דאָס זעלבע איז אויך געשעהן אין דיסנא. דאָס וואַסער איז געשטיגען מיט 14 מעטער העכער פון געוועהנליכען צושטאַנד. די צוויי טייכען דיסענקא און דווינא האָבען זיך צונויפגעגאָסען. מיט די שיפלעך פאָהרט מען איבער די דעכער פון די הייזער און איבער די טעלעגראַף דראָטען. אין די הייזער, פון וועלכע דאָס וואַסער האָט שוין אָפּגעטרעטען זענען אַרויסגעריסען געוואָרען די טירען, פענסטער, אויוונס, פּאָדלאָגעס, וועלכע זענען אַוועקגעריסען געוואָרען דורכ'ן וואַסער-שטראָם צוזאַמען מיט די נישט-אַרויסגענומענע שטיבער חפצים. זינט 90 יאָהר האָט די געגענד נישט געזעהן אַזאַ פערפלייצונג ווי היינטיגע יאָהר.

די יודישע איינוואוינער פון די שטעטלעך דיסנא און דרויא לעבען בכלל אין די לעצטע יאָהרען אין גרויס נויט. דרויא פלעגט אַמאָל לעבען פון פלאַקס-האַנדעל, וועלכער איז לעצטענס גענצליך אָפּגעשטאָרבען. דיסנא געפינט זיך ערשט נעבען דער באָלשעוויסטישער גרעניץ און איז ווי אָפּגעריסען פון דער וועלט איצט זענען די איינוואוינער פון די פרוהערע שטעטלעך געבליבען אָהן אַ דאַך איבער'ן קאָפּ. אין דרויא איז אויך אויס-געבראָכען אַ שווערער טיפוס. מיט אוי'ניגע כחות זענען זיי נישט אימשטאַנד צוריקאויפצובויען די הרוב-געוואָרענע וואוינונגס-הייזער. שוין אָפּגערעדט פון די געזעלשאַפטליכע בנינים.

דער בירגער-קאָמיטעט, וואָס האָט זיך געשאַפען אין דרויא בעשטעהט פון 16 קריסטען און 4 יודען, וועלכע זענען צוקאָאָפּטירט געוואָרען. דער קאָמיטעט האָט געשאַפען אַן אומזיסטע קיך. די יודישע בעלי-בתים פון שטעטעל ווילען אָבער נישט געהן אין קיך אויף צו בעקומען דאָס ביסעל עסען און פאָדערן זיי אַרויסצוגעבען רוהע פּראָדוקטען [...] געלד-שטיצע. דער קאָמיטעט וויל אָבער דערויף נישט איינגעהן. די יודען אין דרויא האָבען זיך געווענדעט וועגען הילף צו דער יודישער קהלה אין ווילנא, וועלכע האָט אינטערוועניערט בײַם צענטראַל-קאָמיטעט, דערויף האָט דער צענטראַל-קאָמיטעט, דערויף אַפּער אַחד עראָפּאָלג.

דער פאָרשטעהער פון „דזשאָינט" ה' גיטערמאַן, וועלכער האָט די טעג דאָ געוויילט, האָט איבערגעגעבען 2000 זל. צום צענטראַלען הילפס-קאָמיטעט, וועלכער האָט פערשפּראָכען איבערגעגעבען אויף זיך די גרעסטע מעגליכע הילף פאַר אַלע שיכטען פון דער געליטענער בעפעלקערונג. די יודען פאָדערן גלייכע הילף פון די אַלגעמיינע הילפס-פאָנדען, וואָס ווערען בעשטימט דורך דער רעגירונג און די קאָמונאַלע אינסטיטוציעס. די יודישע געזעלשאַפטליכקייט וועט אָבער מוזען קומען צוהילף דער געליטענער יודישער בעפעלקערונג, כדי צו קענען צוריקאויפשטעלען די פערדינסט און אַרבייטס-ווערשטאַטען ווי אויך צוריק אויפבויען די וואוינונגס-הייזער און געזעלשאַפטליכע אינסטיטוציעס. דער יודישער פערלוסט אין די געליטענע ערטער אַ מורא'דיגער דלות.

די סינדיקען און די „נאַדזאָרען"

זיי שלינגען אָפּ איין די לעצטע אַקטיווען פון די באַנקראָטירטע פירמעס

דער צענטראַל-אָרגאַן פון פ. פ. ס. „ראָבאָטניק" איז נעבעטען אַרויס מיט אַן אַלאַרם-אַרטיקעל געגען די צו-גרויסע אויסגאַבען, וואָס עס ווערען געמאַכט ביי געריכטס-נאַדזאָרען און „אופאַד-לאָשטש'עס" אויפ'ן חשבון פון'ם פערארימטען סוחר, אַזאַ אַרטיקעל אין אַ צייטונג, וואָס שטעהט אויפ'ן קלאַסען-שטאַנדפּונקט, און האָט קיינמאָל נישט געהאַט קיין גוט וואָרט פאַר די „בעזיצענדע" קלאַסען איז באמת אַן אַי-בעראַשונג.

די צייטונג שרייבט אַזוי:

אין דער צייט, וואָס אונזער לאַנד איז אַרומגענומען מיט אַ שווערען פערשלעפטען קריזיס און די קאָמערציעלע האָבען גאַנץ שטאַרק פערדינסטען, האָבען אויך איצט געפונען פאַר זיך אַ שפּעצ'דיגען שניט. די אַדוואָקאַטען, וואָס ערפילען די פונקציעס פון געריכטס-סינדיקען אָדער „געריכטס-קוראַטאָרען".

דער אַדוואָקאַט, וועלכער איז בעשטימט געוואָרען דורכ'ן געריכט אַלס סינדיק, אָדער קוראַטאָר פון אַ געפאַלענער פירמע, נעמט פאַר זיין „טעטיגקייט" אַ זעהר הויכען האָנאָראַר. צוליב דעם, וואָס ביי באַנקראָטען געגען די קרעדיטאָרען איבער זייערע ענינים צו אַדוואָקאַטען, קומט אַלזאָ אויס, אַז דער אַדוואָקאַט, וואָס איז בעפולמעכטיגט פון'ם קרעדיטאָר זאָרגט וועגען דעם, אַז דעם אַדוואָקאַט, וואָס שפּילט די ראָל פון'ם סינדיק אָדער פון'ם קוראַטאָר זאָל נישט געשעהן קיין עוולה, — ווייל עס קאָן דאָך געמאָלט זיין, אַז אין אַ צווייטען פאַל זאָלען די יוצרות געביטען ווערען אין דעם, וואָס איז איצט אַ סינדיק זאָל אין אַ צווייטען פאַל ווערען אַ בעפולמעכטיגטער פון קרעדיטאָר און פערקערט אויך דאָס אייגענע. דער הויכער האָנאָראַר פון די סינדיקען און קוראַטאָרען איז אַן אַנטעגראַלער טייל פון די אופאַדלאָשטש-קאָסטען, און ער האָט דעם זין פון בכירה, דאָס הייסט, אַז קודם כל ווערט פון די אַקטיווען אָראָפּגעצויגען דער האָנאָראַר.

אין דער פּראַקטיק טרעפט זיך זעהר אָפט, אַז דער סינדיק, אָדער דער „קוראַטאָר" מאָהנט אַיין חובות, וואָס עס קומט דער באַנקראָטירטער פירמע, ביי אַנדערע, בלויז מיט דעם צוועק, אַז דער סינדיק אָדער קוראַטאָר זאָל קאָנען איינקאַסירען זיין האָנאָראַר. עס טרעפט אויך, אַז די פּאַקטישע קרעדיטאָרען קאָנען נישט בעקומען קיין איין גראָשען ווייל דער סינדיק און דער קוראַטאָר האָבען איינגעשלונגען דעם גאַנצען אַקטיוו.

עס איז אויך ווערט צו פערנאָטירען דעם פאַקט, אַז די פעטערע אופאַדלאָשטש'ען און נאַדזאָרען בעקומען שוין „זייערע" אַדוואָקאַטען, וועלכע ווערען אונטערגערוקט דורך דעם פּרעזעס פון קרייז-געריכט. אויף אַזאַ אופן ענטשטעהט אַ קאַטעגאָריע פּריווילעגירטע „מעצענאַסען".

ס'איז שוין די העכסטע צייט - פערענדיגט די צייטונג איהר טענה — אַז די מאַסגעבענדע פאַקטאָרען זאָלען זיך פערטראַכטען אין די אומגעזונטע פערהעלטנישען, וואָס עס הערשען אויף דעם געביט אין די האַנדעלס-געריכטען, כדי עס זאָל ראַדיקאַל איבערגעריסען ווערען מיט דער טראַדיציע, וועלכע איז אַזוי שטאַרק סותר די עפענטליכע „מאָראַל".

דער זיגרייכער קלאַנג

צו דער אויפפיהרונג פון „אויפ'ן מערב-פראָנט"

ווען עס זענען אַרויס די קלאַנג-פילמען איז איינער פון זייערע מינוסען געווען דאָס, וואָס דער פילם האָט פערלוירען זיין אומפאַנג. דער גרויסער שטומער האָט אָנגעהויבען צו שטאַמלען, און דאָס האָט פּאַראַליזירט זיין ריהריקייט, געלייזט זיינע בעוועגונגען, אָפּגענומען זיין שטומע בערעדעוודיגקייט. און ווירק-ליך די וואונדערליכע דינאַמיק, די בע-וועגונג פון שטח, וואָס איז דער הויפּט כשוף פון פילם, איז איינגעזונקען גע-וואָרען אין דער זיך טאַפּטשענדיגער אַק-ציע און וואָס נאָך ערגער איז — אין דעם אונענדליכען און — בעזונדערס הרבים — אונפערשטענדליכען דיאַלאָג. אַזוי ווי דער קלאַנג פערשפּריים זיך אויף אַ פיל קלענערען ראַדיוס, ווי דער ליכט-שטראַהל, אַזוי ווי — צוערערש געדענקט — דאָס אויער פערבאַקט אַ פיל בעגרע-ניצטערען אויפנעהמס-שטח, ווי דאָס אויג, דעריבער האָט אויך דאָס האַנדלונגס-אָרט פון קלאַנגפילם געמוזט ווערען פיל בעגרעניצטער, ווי דער שטומער. דאָס איז די סיבה, וואָס די ערשטע קלאַנג-פילמען זענען אַ טויטע קאָפּיע פון טעאַ-טער און האָבען פערמאָגט אַזוי וועניג פלענער, אויסנאַהמען פון דער נאַ-טור אונטער'ן פרייען הימעל.

דאָס זענען אָבער געווען די ערשטע טריט, אָבער מען האָט געזעהען בעז-שטימבערליך, אַז אין אַרסענאַל פון קינאָ-רעזשיסער איז צוגעקומען אַ נייע מעכ-טיגע סוגעסטיע-קראַפט איבער'ן צושויער... וואָס? פריהער איז עס געווען בלויז צושויער, איצט איז עס געוואָרען צוהער און צושויער. די אָנפאַנגערישע טעכניק פון קלאַנגפילם האָט נאָך נישט געקאָנט מאַכען אַזוי, אַז די ביידע עלע-מענטען זאָלען קאָנען הויזען צווישען זיך. דער קלאַנג איז אָפט בפירוש אַרויס באַקעגען דעם פילם בכלל. אָבער מיט דאָ-מען זיך פאַרגעשטעלט, אַז ס'איז בלויז אַ פראַגע פון צייט און די וויזועלע זייט, די דינאַמיק, די קופּט פון פילם וועלען צוריקגעוואונען זייער רעכט.

ביסלעכווייז, ביסלעכווייז... נישט קוקענדיג אויף אַלע נביאים, אויף אַלע קעגנער, האָט דער קלאַנג-פילם אַליין מעהר זיך פערשפּרייט און מראַיין אַלע בענקע-נישען האָבען זיך שוין קען גיסטיג שטומע פילמען מעהר אויפ'ן עקראַן נישט געווי-זען. ביז לבסוף איז די קוואַליטעט פון די קלאַנג-פילמען אַליין געשטיגען און ניט זעלטען האָט מען שוין געקאָנט זעהען בילדער, וואו דער קלאַנג האָט ערשט גע-שאַפען די ריכטיגע עקספּרעסיע. אַ בולט'ער בייספּיל פון דעם, וואו דאָס בילד טרעט אָפּ אויפ'ן הינטערשטען פלאַץ און עס טרעט אויף דער קלאַנג, איז האַראָלד לאָיד'ס פילם, וואו אין איין סצענע הערען זיך ביי אַ שוואַרצען עק-ראַן אונהיימליכע קלאַנגען, וואָס געבען איבער פילקאָם דאָס געשעהעניש. דאָ איז שוין אין אמת'ען זינען פון וואָרט נישט קיין שטומער, נאָר אַ בלינדער פילם. אָבער מיט אַ בערערעוודיגער שפּראַך, דער מאַקר און זיין בעמושירטע נער געשטאַלט.

ס'איז געקומען צו רייד אַנטקעגען דעם פילם „אויפ'ן מערב-פראָנט קיין נייעס". בעל-ערלען צענזורען און פוילען האָבען איהם מיט פאַטערליכער זאָרגעוודיגקייט אַזוי אָפּערירט און מסרס געווען, אַז עס איז כמעט קיין זכר נישט געבליבען פון דעם גייסט, פון דעם אָטעם, מיט וועל-כען ס'איז דורכגענומען דאָס ווערק. דאָס איז אַ בעזונדער קאַפּיטעל, אויף וועלכען מ'וואָלט כדאי געווען זיך אָפּצו-שטעלען, ווען דאָס וואָלט געווען ביי אונז אַ נייעס. אָבער, ווי בעקאַנט, איז עס אויף דעם פּראָנט ביי אונז קיין שום נייעס נישט. אונגס אָבער האָט די שער פון דער פילם-צענזור נישט געקאָנט אויסשניידען: דאָס איז די אויסערגע-וועהנליכע טעכניק, די וואונדערליכע די-נאַמיק, דעם ברוזענדען אומפאַנג, וועל-כער רערמאָגט אַזוי די בעסטע שטומע פילמען, געוועהנליכע און נישט געוועהנליכע (צוליב אונזאַפּהענגיגע פון אונז סיבות). דער פילם איז ווידער אַרויס אויף דער פּריי, אין זיין נאַטירליכער סביבה פון אונבעגרענעצטען שטח. דאָס בילד „אויפ'ן מערב קיין שום נייעס" ווייזט, אַז פאַר'ן שטומען פילם איז שוין קיין צוריקקעהר נישטאָ און אַז מיט זיינע קלאַנגען פערנעהמט זיין פלאַץ זיין פיל-זייטיגער ברודער — דער „מאַקר".

ש. ד.

—:0:—

חלוצים-פערמע הינטער בערלין

בערלין (יטא) די יורשים פון ז"ל פערשטאָרבענעם סימאָן שאָקען, וועלכער האָט פיל געלייסטעט פאַר דעם געדאַנק פון פּראָדוקטיוויזירען די יודי-שע מאַסען, האָבען צום אָנדענקען פון פערשטאָרבענעם געשאַפען הינטער בער-לין אַ פערמע פאַר 10 חלוצים. די אויפ-גאַבע פון דער פערמע איז אויסצובילדען מענשען, וועלכע ווילען מיט אַ קליינעם קאַפּיטאַל אויסוואַנדערן קיין ארץ ישראל אַלס פּלאַנצער.

גרופּע פון 16 רוסישע יודען אַריבער אומלעגאַל די סאָוויעטיש-פּערסישע גרעניץ

קאָנסטאַנטינאָפּאָל (יט"א) אַהער ווערט מיטגעטיילט, אַז אַ גרופּע פון 16 יודען, צווישען זיי איינינע קינ-דער, איז אומלעגאַל אַריבער די סאָוויעטיש-פּערסישע גרעניץ און געפינט זיך איצט אין דער פּערסישער שטאָט טאַווריז, די פּערסישע פּאָליציי האָט זיי אַרעסטירט און די יודען זענען גע-שטעלט געוואָרען פאַר'ן געריכט, וועל-כער האָט זיי אָבער בעפרייט. דער מצב פון די פּליטים איז אַ טרויעריגער. אין דער פּרעמדער פּערסישער שטאָט, וואו עס נישטאָ קיין איין יוד, קע-נען זיי נישט בעקומען אַרבייט. די יו-דען הונגערן. זיי בעמיהען זיך איצט צו בעקומען וויזעס און רייזע-הוצאות קיין דרום-אַמעריקאַ.

———

די אינציאַטאָרען און די פיהרער פון דער קאָנפערענץ האָבען יעדענפאַלס גוטע ווילען. אין די גרופּילינען, וואָס זענען אַנגענומען געוואָרען אויף דער קאָנפערענץ, איז אויסגעדריקט געוואָ-רען דער ווונש, אַז עס זאָל צונויפגע-רופען ווערען אַ דריטע קאָנפערענץ אַרום צוערעדען די יודען-פראַגע און אַז פאַר-קעם זאָל אונטער דער צייט פעסטגעשטעלט אַ ווערק וועגען דעם אַנטיסעמיטיזם אויף די אוניווערזיטעטען.

שפּרעכען מיט דער יודישער יוגענד פּנים אל פּנים. דאָ וואו מ'בעגעגענט זיך נישט, קאָן נישט קומען צו קיין פערשטענדיגונג. און עס דאַרף פּעסטגע-שטעלט ווערען, אַז אויף דעם געביט האָט די קאָנפערענץ אין גאַנצען זעהר פיל אויפגעטאָן.

אויף וויפיל עס האַנדעלט זיך אין „אוניווערזיטעטס-אַנטיסעמיטיזם" אין יעדען לאַנד בעזונדער, האָט מען אין גיאָן קודם כל גערעדט וועגען דער סי-טואַציע אין דייטשלאַנד. „העלט-אַנשויליך" איז דער דאָזיגער פּראָבלעם מעהר פערשאַרפט אין דייטשלאַנד ווי ביי אונז. דאַנעגען אָבער, אויב עס האַנדעלט זיך וועגען דער צאָהל בעשעדיגטע יודען, איז דער דאָזיגער ענין ביי אונז אין פּוי-לען פיל ווייטיגער, ווי ערגיץ-אַנדערש-וואו. דערווייל אָבער זענען ביידע צדדים פון פוילען געווען אַזוי שוואַך פער-טרעטען, אַז אוסזער ספּעציפיש-פּוילי-שער אוניווערזיטעטס - אַנטיסעמיטיזם האָט דאָרט געפונען אַ גאַנץ שוואַכען אָפּ-קלאַנג. די פּערזענלעכקייטען פון דער דייטשער „נאַציאָנאַלער" יוגענד האָבען דאָס דאָזיגע פּראָבלעם געשטעלט זעהר אויפריכטיג און קלאָר.

די שטימונג אין ניאָן איז געווען אַ זעהר רוהיגע, זאַכליך, און קולטורעל. דער ציוניסטישער שטאַנדפּונקט, וועל-כער איז בעהערשט געוואָרען דורך ד"ר הערמאַן באַדט פון דייטשלאַנד און נחום גאָלדמאַן, האָט ביי די נישט יודישע מיטגלידער פון דער קאָנפערענץ געפונען אַ גרעסערע פערשטענדניש, ווי די שטעל-לונג פון די אַסימילאַטאָרען. די העסם-שטעלונג פון אונגאַרישען אַסימילאַ-טאָר, אַז אויף די אונגאַרישע אוניווער-זיטעטען איז נישטאָ קיין אַנטיסעמיטיזם האָט פשוט אַרויסגערופען אַ בעגעגעכאַק. די פּוילישע דעלעגאַטען, ווי למשל פּראָפ. דערינג און וואָראָשינסקי, האָבען אָנגע-וויזען אויף די עקאָנאָמישע שוועריגקייטען אין פּוילען און אויף דעם איבער-פלוס פון דער רוסישער אינטעליגענץ.

ד"ר וו. בערקעלהאַמער.

[...]נעוו. קעניג אַלפאַנסאָ איז זיך נוקם אין דער רעפּובליק

[...] פערקויפט זיינע שפּאַנישע אַקציעס און קויפט ענגלישע ווערט-פּאַפּירען

[...]אַנגאַנגער סיטי פיהרט איצט דורך [...] טראַנזאַקציע. עס ווערט דאָרט [...] קויפט דאָס פּריוואַטע פערמעגען [...] [שפ]אַנישען עקס-קעניג.

[...] נעוו. קעניג אַלפאַנס איז, ווי בע-[...] אַ זעהר רייכער מענש זייענדיג [...] פון גאַמינו-נענאַד, האָט ער אויך [...] צייט אויף זייטיגע [...] געשעפטען. קען מסתפק [...] מיט דער בלויזער שאַלאַיאַנ. [...] האָט אויסגעמאַכט אַ גאַנץ היפּ-[...] [...] אַ יאָהר, אַ חוץ, [...]

[...]ונטאַציע קאָסטען, וואָס דאַרפען [...] שפּאַר ביסעל אַריבערדען [...] [...] וואָס זיין געמט אונזער לאַנדער [...] [...], דאָס ער זיך פשוט פערנומען [...] [...] זין מיט בערען, ספּעקולאַ- [...] ווי מ'זאָגט, האָט ער געהאַט [...] [...] צו דער בערזע. [...] ער האָט געוואוסט, וואָס [...] מ'דאַרף קויפען, און וועלכע [...] ווערען. ער האָט שוין גע-[...] זייטיגע יוצר משרתים, וואָס [...] אינפאָרמירט וועגען דער [...] פון יעדער אַקציע [...] בערזע. וועד עס מאַכט [...] [...], און ווער עס ליגט אין אַ [...], אַן אַ חוץ דעם האָט ער [...] [...] אַ דעה פון [...] [...] געשעפטען און [...] [...] האָבענדיג [...] [...] ווי דעם קעניג [...] סוחר אַלפאַנסאָ [...] [...] קיין קאָפּ פון [...] [...] צו שאַרען געלד [...] פערמעגען שאַצט מען אויף [...] פון 3 מיליאָן פּונט, אַ חוץ [...] מיליאָן פעזעטאַס. דער [...] געלונגען דאָס דאָזיגע פערמעגן-

געגען אַרויסצופיהרען פון שפּאַניען, און ער האָט איצט אַ גוואַלדיגען קלאָפּאָט, וואו צו לאָקירען דאָס דאָזיגע געלד. דאָס רעפּובליקאַנישע שפּאַניען איז נישט קיין זיכער מקום אויף לאָקאַטען, איז ער דעריבער געפאַלען אויף אַ המצאה צו פערקויפען אַלע שפּאַנישע אַקציעס און פאַר דעם געלד קויפט ער זיך איין די זיכערסטע פּאַפּירען אויף דער וועלט, די ענגלישע מלוכה-אָבליגאַציעס, וואָס ווערען טאַקע וועניג פּראָצענטירט. דער-פאַר אָבער פעסט, ווי אַ מויער.

אין זיין אָפּשידס - מאַניפעסט האָט דער גוו. קעניג אַלפאַנס ערקלערט, אַז ער רעזיגנירט נישט פון דער קרוין. ער האָט נאָך אַ האָפענונג צוריק זיך אַרויפ-צוזעצען אויפ'ן טראָן. היינט זשע צו וואָס פערקויפט ער די אַקציעס פון אַ לאַנד, וואו ער האָט נאָך בדעה צוריק-צוקעהרען?

דער סוחר אין אַלפאַנסאָ'ן איז שטאַר-קער פון'ם קעניג.

—

שווערע בעלאַסטונג דורכן אומזאַץ-שטייער

פון די יודישע סוחרים אין וואַהלין

ראָוונע (יטא) פון פערשידענע גע-גענדען אין וואָהלין קומען אַן אַלאַרמי-רענדע ידיעות וועגען דער הויכער בע-לאַסטונג מיט'ן אומזאַץ-שטייער פון די דאָרטיגע סוחרים. אַ רייהע שטייער-אַמ-טען האָבען, נישט קוקענדיג אויף דעם שווערען ווירטשאַפטליכען קריזיס, אַרויפ-געלעגט נאָך אַ העכערן אומזאַץ-שטייער ווי פאַר 2 יאָהרען.

די אָרטיגע סוחרים-פערבאַנדען ווערען בעלאַגערט דורך פעטענטען, קריסטען און יודען, וועלכע פאָדערן צו אינטער-וועניערען ביי דער מאַכט געגען דער אונ-ערהערטער שטייער-בעלאַסטונג.

200 יודישע פאַמיליעס אין קרעסלאָווקע רואינירט געוואָרען בעת דער פערפלייצונג

ריגא, (יט"א) איבער 200 יודישע פאַמיליעס זענען רואינירט געוואָרען בעת דער פערפלייצונג אין דעם יודי-שען שטעטעל קרעסלאָווקע אין לעט-לאַנד. די אומגליקליכע האָבען פערלוי-רען זייער גאַנץ האָב אין גוטס און וואַלגערן זיך איצט ביי פרעמדע מענ-שען, אָדער אין די געזעלשאַפטליכע לאָקאַלען, וועלכע די אָרטיגע מאַכט האָט צייטווייליג רעקווירירט צו דעם צוועק. פון דער פערפלייצונג זענען אין שטעטעל חרוב געוואָרען אַ דריטעל פון אַלע הייזער.

—

לאָדז
6. מאַי 1931
מיטוואָך, י"ט אייר תרצ"א
פ' בהר-בחקותי
זון אויפג. גג. 4.02
זון אונטערג. אנג. 7.05

טאָג-כראָניק

פאָבאָר 1910

היינט, מיטוואָך, דאַרפן זיך צושטעלן פון יאָהרגאַנג 1910 פאַר דער קאָמיסיע 1 (זאַקאָנטנאַ 82) פון 3. קאָמיסאַריאַט. B.

פאַר דער קאָמיסיע 2 (אָגראָדאָוואַ 34 פון 1. קאָמיסאַריאַט.

A. B. G.

פאַר דער קאָמיסיע 3 (אַלעע קאָשטשושקי 21) דאַרפן שטעהן די „אָדראָטשענעס" פון יאָהרגאַנג 1908 פון 5. קאָמיסאַריאַט — A ביז K

מאָרגען, דאָנערשטאָג דאַרפן זיך צושטעלן פון יאָהרגאַנג 1910 פאַר דער קאָמיסיע 1 (זאַקאָנטנאַ 82) פון 3. קאָמיסאַריאַט.

D. ביז F

פאַר דער קאָמיסיע 2 (אָגראָדאָוואַ 34) פון 1. קאָמיסאַריאַט C. ביז T איינשליסליך.

פאַר דער קאָמיסיע 3 (אַלעע קאָשטשושקי 21) דאַרפן שטעהן די „אָדראָטשענעס" פון 1908 פון 5 קאָמיסאַריאַט L. ביז Ż.

די פּאָבאָר-פליכטיגע דאַרפן מיט זיך מיטנעמען זייערע פערזענליכע דאָקומענטען און די בעשטעטיגונגען, אַז זיי זענען אַריינגעצויגען געוואָרען אין די פּ באָר-ליסטעס.

פּראָצעס וועגען אנפאַל אויפ'ן קאַסיר פון גאָלדסאָבעל'ס באַנק

די באַנדיטען פ'נר'משפט צו 5 יאָהר און 3 יאָהר תפיסה

(§) די לעזער געדענקען נאָך געווים וועגן אַנפאַל אויפ'ן קאַסיר פון פיליפּ גאָלדסאָבעלס באַנק-געשעפט, ה' אבֿרהם גלידמאַן: אויף זאַוואַדזקאַ 14 זענען אים בעפאַלען 2 אומבעקאַנטע פערשוינען, האָבען איהם דערלאַנגט מיט אַ טעמפען געגענשטאַנד איבער'ן קאָפּ און צוגערויבט אַ טעקע מיט 50 טויזענד זל. וועקסלען, 70 רובל און אַנדערע וויכטיגע דאָקומענטען. גלידערמאַנ'ען, ראָט מען געפונען אין בעוואוסטלאָזען צושטאַנד אין קאָרידאָר פון דערמאָנטען הויז, וואו ער וואוינט.

די אויספאָרשונגס-מאַכט האָט דאַן נאָכ'ן פערהערען דעם ה' גלידמאַן, פעסטגעשטעלט, אַז דער אַנפאַל איז געוואָרען אויסגעפיהרט דורך יוסף קושישאַנאָווסקי און משעסלאַוו גוסטאָווסקי, וועלכע מען האָט מאַקי אונגעלייגט אַרעסטירט און גאָט. גוסטאָווסקי האָט זיך בצלו מודה געווען און אויך אָנגעוויזען אויף זיין שותף קושישאַנאָווסקי. קושישאַנאָווסקי האָט איהם, אלס קונה, צוגערעדט צו דעם משא-ומתן, אויסדריקענדיג זיך, אַז ער האָט „אַרבלען יזה, וועלכע מען קען בעאַרבעטען".

גוסטאָווסקי האָט אויך דערצעהלט, אַז צוויי טעג האָבען זיי נאָכגעשפּירט גלידמאַנ'ען, אויסגעפאָרשט, וואו ער וואוינט און ווען ער געהט אַהיים. ערשט אויפ'ן דריטען טאָג אויסגעפיהרט דאָס פערברעך.

אויך קושישאַנאָווסקי האָט זיך מודה געווען אין פערברעך.

נעכטען זענען ביידע געזעסען אויף דער בעשולדיגונגס-באַנק.

קושישאַנאָווסקי האָט געלייקענט שטאַרק אין בין, אָבער ער איז פערמשפט געוואָרען אויף 5 יאָהר שווערע תפיסה און גוסטאָווסקי אויף 3 יאָהר תפיסה.

ראַדיאָ פּראָגראַם

מיטוואָך 6 מאַי

לאָדז (233,8) 11.58 שעה צייכען, 12.05 גראַמאָפאָן מוזיק 1,15 פערלעזען פון טעגליכען פראָגראַם ווי אויך קינאָ און טעאַטער רעפּערטואַר 2.50 ראַדיאָ כראָניק (טר. פון וואַרשאָ) 3.30 פּאַרטראַג פאַר מאָטאָרזשיסטען א. ט. „קאָסטראָוויטש" (טר. פון וואַרשאָ 3.50 פערטראָגפאַר מאָטאָרזשיסטען פון ד"ר ו. ליפּינסקי (טר. פון וואַרשאָ) 4.10 קאָמוניקאַט פאַר שיפער און פישער 4.15 פּראָגראַם פאַר קינדער און יוגענד (טר. פון וואַרשאָ) 4.45 גראַמאָפאָן מוזיק 5.15 „פּאַרוואָס קענען מיר נישט מאַכען קיין גאָלד" פון אינזש. ז. קאָצפּראָוויטשקי" (טר. פון וואַרשאָ) 5.45 פּאָפּולערער קאָנצערט פון פוילישען ראַדיאָ אָרקעסטער, 6.45 פערשידענעס 7.10 קאָמוניקאַט פון דער לאָדזער האַנדעלס קאַמער און פערלעזען פון פּראָגראַם אויפ'ן נעכסטען טאָג 7.25 גראַמאָפאָן מוזיק 7.40 ראַדיאָפּרעסע זשורנאַל פון וואַרשאָ — 8. טראַנסמיסיע פון אינטערנאַציאָנאַלען קאָנצערט פון לאָנדאָן, 10.10 איבערזיכט פון די נייעסטע ביכער אויסגאַבען פון פּראָפ. ה. מאָשטשיצקי (טר. פון וואַרשאָ) 10.25 „פ.פ.ט." וועטער פּאָליציי און ספּאָרט קאָמוניקאַטען ווי אויך לייכטע און טאַנץ מוזיק פון וואַרשאָ

2 יאָהר וועט זי זיך בעסערן...

(§) די געוועלב-גנב'טע יוזעפאַ רוטקאָווסקאַ איז שוין מעהרערע מאָל געווען פערמשפט אויף תפיסה פאַר „שאָפּענפעלדעריי". נעכטען איז זי פאַר אַ גנבה ביים האָלץ-סוחר יהושע גאָלדבערג (נאָוואָמיעסקאַ 19) פער'משפט געוואָרען אויף 2 יאָהר אויסבעסערונגסהויז.

> **קופּאָן № 116**
> **אויף אומזיסטע יורידישע עצות.**
> דער בעזיצער פונ'ם דאָזיגען קופּאָן קאָן בעקומען אומזיסט יורידישע עצות דורכ'ן יורי-קאָנסול פון אונזער רעדאַקציע.
> גילטיג היינט מיטוואָך, ד. 6. מאַי פון 8 אָוונד.

לאָדזער פּאָסט אַנערקענט נישט „זשאַרגאָן" אַלס שפּראַך...

אַ טשעקאָווע „יודיש-דעבאַטע" איז נעכטען פאָרגעקומען אויף דער לאָדזער פּאָסט, וואו איינע אַ בעאַמטין האָט „קוועסטיאָנירט" יודיש אַלס שפּראַך. ס'האָט זיך געהאַנדעלט וועגען אַ דעפּעשע צו נח פּרילוצקי'ס יובילעי און די דעפּעשע איז געווען געשריבען אויף יודיש מיט לאַטיינישע אותיות.

די בעאַמטין האָט אָבער די דעפּעשע נישט געוואָלט אָנעמען, ערקלערענדיג, אַז העברעאישע דעפּעשען נעמט זי יאָ אָן, אָבער „זשאַרגאָן" „אַנערקענט זי נישט" אַלס שפּראַך ...

ווען דער אָפּשיקער פון דער דעפּעשע האָט זיך פּערופען אויף דער לעצטער אָפיציעלער פּעראָרדנונג, האָט זיך די בעאַמטין בעראַטען מיט אַ העכערען בעאַמטען, און ענדליך איז זי איינגעגאַנגען אויף אַ פּשרה: אַז אויף דעם בלאַנקיעט זאָל אויפגעשריבען ווערען אַ געוויסע איבערזעצונג (!) אויף פּויליש.

ס'איז כאַראַקטעריסטיש, אַז יעדער בעאַמטער אויף דער טעלעגראַפעןסטאַציע טייטשט אַנ'אַנדערן פשט, לויט זיין איינזעהען. איינער נעמט אָן יודישע דעפּעשען און אַ צווייטער נישט.

עס וואָלט כדאי געווען, אַז די פּאָסט-דירעקציע זאָל אַ סוף מאַכען צו די אייגענוויליגע פּירושים פון די פּאָסטבעאַמטע.

מאַגיסטראַט נעמט אַ הלוואה ביים פערזיכערונגס-אַנשטאַלט

פאַר גייסטיגע אַרבייטער אויף די קאַנאַליזאַציע-אַרבייטען

אויפ'ן לויפענדען יאָהר האָט דער לאָדזער מאַגיסטראַט פּרעלימינירט אויף קאַנאַליזאַציע-אַרבייטען 4 און אַ האַלבען מיליאָן זל. די סומע איז אַריינגעשטעלט געוואָרען אין אויסערגעוועהנליכען בודזשעט, ד. ה. זי איז געשטיצט אויף אַ הלוואה, ווייל קיין איינגאַנגע פאָנדען ראָט דער מאַגיסטראַט נישט. דער פּריהלינגססעזאָן האָט זיך שוין אָנגעהויבען, אָבער וועגען אָנהויבען די קאַנאַליזאַציע-אַרבייטען הערט מען נאָך נישט. אָבער כדי צו בעשעפטיגען אַ ביסעל סעזאָן-אַרבעיטער, איז אַקלאַל געוואָרען די פראַגע וועגען קאַנאַליזירען די הויזער, וואָס זענען געבויט געוואָרען אויפ'ן פאַבריאַניצער שאָסע. דורכ'ן פערזיכערונגסאַמט פאַר גייסטיגע אַרבייטער. שטעלט זיך אָבער אַרויס, אַז די גאַסען, וואו די הייזער זענען אויפגעבויט, זענען נאָך נישט קאַנאַליזירט. צוליב דעם האָט דער אַנשטאַלט פאַר גייסטיגע אַרבייטער זיך געווענדעט צום לאָדזער מאַגיסטראַט מיט אַ פּאָרשלאַג וועגען קאַנאַליזירען אין דער ערשטער רייהע די גאַסען נאָהענט צום פאַביאַניצער שאָסע, דער מאַגיסטראַט האָט מספים געווען צו ענדערען דעם פּלאַן פון די קאַנאַליזאַציעאַרבייטען בתנאי, אַז דער פערזיכערונגס-אַמט זאָל באָרגען דעם מאַגיסטראַט געלד אויף צו פיהרען די דאָזיגע אַרבייטען. וועגען דעם האָבען זיך אָנגעהויבען אונטערהאַנדלונגען, און אין דעם זיצונג האָט דער דערמאָנטער אַנשטאַלט מספים געווען צו באָרגען דעם מאַגיסטראַט 1 מיליאָן 200.000 זל. אויב די סומע וועט זיין צו קליין, וועט די הלוואה פערגרעסערט ווערען.

איצט איז די פראַגע נאָך אָפּהענגיג פון דער הסכמה פון מינ. הוביצקי, אַז דער מיניסטער וועט בעשטעטיגען די הלוואה און אויך דער לאָדזער שטאָטראַט וועט זי אַקצעפּטירען, הייסען די אַרבייטען זיך קענען אָנהויבען נאָך פאַר'ן 15 מאַי.

קאַמף מיט'ן רויך אין לאָדז

די פאַבריקס-קוימענס מיט שאָטקעס

די סאַניטאַר-אינספּעקציע פון לאָדזער מאַגיסטראַט, וואָס אין איהר שפּיץ שטעהט ד"ר מיסיאָן האָט אונטערגענומען אַנ'אַקציע צו בעזייטיגען פון לאָדז דעם רויך, וואָס איז זעהר שעדליך פאַר'ן געזונד פון דער בעפעלקערונג. די אַקציע פון דער סאַניטאַר-אינספּעקציע אין דער ריכטונג וועט בעשטעהן אין אַנווייזען די פאַבריקס-בעזיצער און זיי בעאינפלוסען, אַז זיי זאָלען דעקער מאַכען

די קוימענס און פּערלענגערן די שאָטקעס, וואָס זאָלען דעם ... אומשעדליך. דאָס מיניסטער... עפענטליכע אַרבייטען ... אַרויסגעבען אַ פעראָרדנונג ... מיט'ן רויך אין די שטעט. ... שטאָטישע סאַניטאַר-אינספּעקציע ... לאָדז שוין קענען צווינגען ... קאַנטען, אַז זיי זאָלען אויספ... רען אינסטרוקציעס.

משוגענע וואַרפט זיך אַראָ... פון 3-טען שטאָק

(§) אויף אַבראַמאָווסקי-גאַס 16 איז בעגאַנגען זעלבסטמאָרד אַ געוויסע סטאַניסלאַוואַ קאָרנאַצקאַ, גייסטיג-קראַנקע.

בעת אַ שגעון-אַטאַק האָט זי ז... געוואָרפען פון 3-טען שטאָק, ... איז צוגאָסען געוואָרען.

„קעניג" פון לאָדזער קעשענע-גנבים געכאַפּט ביים „בעאַרבייטען" אַנ'אויסלענדער

(§) אויפ'ן פאַבריקס-וואָקזאַל אין לאָדז איז נעכטען פאָרגעקומען אַזאַ מעשה. אין צוג, וואָס איז אָפּגעפאָהרען קיין וואַרשאָ האָט זיך אַריינגעזעצט אַנ'עלטערער עלטערער מאַן. צוויי געהאַנדעלטע אויפ'ן פּעראָן האָבען בעמערקט, ווי צום עלטערען איז צוגעגאַנגען אַ יונגערמאַן, וועלכער איז בעקאַנט דער פּאָליציי אַלס קעשענע גנב. זיין נאָמען איז אבֿרהם גינטער. די אַגענטען האָבען בעמערקט, ווי גינטער „מאַניפּולירט" ביי די קעשענעס פונ'ם אונבעקאַנטען הער. ווען דער צוג האָט גענומען גייען, האָט גינטער געגנומען אַנטלויפען. איינער פון די פונקציאָנערען איז תיכף אַרוין אין צוג און דער צווייטער איז נאָכגעלאָפען גינטער'ן און אים פערהאַלטען. בעת דער רעוויזיע האָט מען ביי איהם געפונען 3 מעסערלעך מיט הענטלעך, אַ פּאָרטפעל מיט פערשידענע דאָקומענטען, אויסגעשטעלט דורך דער דייטשער מאַכט אויפ'ן נאָמען פון ערנעסט יאַקסט, אינזשעניער פון קעלן, ווי אויך 5000 מאַרק און 200 דאָלאַר.

דער אַגענט וואָס איז אַריין אין צוג, האָט דעריוויל בעקאַנט געמאַכט, אַז דער עלטערער מאַן, ביי וועלכען גינטער האָט זיך געפּאָרעט, איז טאַקע דער זעלבער יאַקסט. צוזאַמען מיט'ן אַגענט איז ער פון וואַרשאָ צוריקגעפאָהרען קיין לאָדז, און דאָ האָט ער אָפּגענומען זיינע דאָקומענטען און געלט, וואָס די פּאָליציי פאַר'ן אויפהיטען אַהם צו בלייבען אונטער-ווענס אַהן דאָקומענטען און אַהן געלד.

גינטער'ן האָט מען אייגעזעצט אין תפיסה אויף קאָפּערניק-גאַס. ער זאָל זיין איינער פון די בעסטע „ספּעציאַליסטען" פון די לאָדזער קעשענע-גנבים.

פערזאַמלונג פון קרעדיטאָרען

פון דער לאָדזער האַנדעלס-באַנק

(§) בנוגע דעם באַנקראָט פון דער לאָדזער האַנדעלס-באַנק, האָט דער ריכטער קאָמיסאַר אָטטאָ אייזענבראַון נעכטען בעשטימט דעם טערמין פון דער קרעדיטאָרען-פערזאַמלונג אויפ'ן 16. מאַי 9 אַזייגער פריה אין לאָקאַל פון לאָדזער קרייז-געריכט.

אויף דער דאָזיגער פערזאַמלונג וועט לען די קוראַטאָרען, די אַדוואָקאַטען אַנגערשטיין און שטראָמייער, אָפּגעבען פאַר די קרעדיטאָרען אַ גענויען בעריכט וועגען דעם צושטאַנד פון אופּאַדלאַשטש. אויב עס וועט ביז'ן טאָג פון דער פערזאַמלונג נישט קומען צו קיין פערשטענדיגונג צווישען די הויפּטאַקציאָנערען פון דער האַנדעלס-באַנק און די ענגלישע קאַפּיטאַליסטען מכח סקאַסירען דעם באַנקראָט, וועלען פאָרקומען וואַהלען פון קאַנדידאַטען אויף ציטוויליגע סינדיקען.

אין קאַמף פון ליידענשאַפטען

ראָמאַן פון לאָדזער לעבען

(4-טע פאָרטזעצונג)

עס איז אַריין מאַדאַם דיאַמאַנד. זי איז געווען אָנגעטון אין אַ גראָהען, זעהר עלעגאַנטען קאָסטיום. ווען נישט דאָס, וואָס איהר פיגור איז געווען צו הויך און ביינערדיג, וואָלט מען געקענט זאָגען, אַז זי זעהט פּראַכטיג אויס.

איהר בליק איז געבליבען הענגען אויף לעאָניע'ן.

לעאָניע האָט געציטערט אונטער איהרע בייזע, שאַרפע אויגען.

— וואָס פערלאַנגסטו, סטעפאַניע? — האָט יאַקוב האַרט געפרעגט.

מאַדאַם סטעפאַניע האָט אויפגעהויבען איהר טייערן גאָלדענעם מאַנאָקל און גענומען לייענען דעם בריף, וואָס האָט זיך נאָך געפונען אויף דער שרייב-מאַשין.

— ענטשולדיג מיר זעהר, איך האָב דיר נישט געוואָלט שטערען. איך זעה דאָך, אַז דו ביזט זעהר פערנומען און דעם דאָזיגען בריף האָסטו אודאי דיקטירט.

לעאָניע איז געוואָרען שרעקליך דערשראָקען. אין אַ פּאַנישען כחד האָט זי געוואָרפען בעטענדיגע בליקען אויף יאַקוב'ן. ער איז צוגעגאַנגען צו זיין פרוי און זי אָנגעמאָסטען מיט אַ פּאָר שטאָלענע בליקען.

— וואָס טוסטו? — האָט ער אויסגערופען, — פון ווען אָן האָט זיך די גנעדיגע מאַדאַם אָנגעהויבען צו אינטערעסירען מיט מיינע געשעפטען. פון דעם, וואָס איך זעה, קען איך אָננעמען, אַז דו ביזט געקומען צו מיר מאַכען אַ רעוויזיע. דו ביזט גלייך צו צו דער שרייב-מאַשין.

— פערשטעה, מיין טייערער, אַז דער דאָזיגער בריף אינטערעסירט מיך אַ ביסעל און איך האָב אפילו רעכט איהם צוצוגעמען אַלס דאָקומענט!

און אַרויסרעדענדיג די דאָזיגע ווערטער, האָט מאַדאַם דיאַמאַנד מיט אַ שנעלער בעוועגונג אַרויסגעצויגען פון דער מאַשין דעם בריף און איהם אַריינגעוואָרפען אין איהר גאָלדענער טאָרעבקע.

3. קאַפּיטעל

מאַן, ווייב און געליבטע

יאַקוב האָט בעשלאָסען גיך צו מאַכען אַ סוף פון דער סצענע.

— מיין טייערע לעאָניע, — האָט ער געזאָגט, — די לאַגע, אין וועלכער מיר געפינען זיך איצט, פאָדערט אַנ'אויפקלערונג. איך בעט דיך, לאָז אונז איבער אַליין. געה אַרויס און זיי רוהיג. איך וועל פערשטעהן ווי צו פערטיידיגען אונזער זאַך.

פערנערוועענדיג זיך, האָט לעאָניע געמאַכט עטליכע שריט צו דער טיר.

— בלייבט איבער! — האָט זיך דערהערט אַ שאַרפער אויסרוף און מאַדאַם סטעפאַניע האָט לעאָניע'ן פערשטעלט דעם וועג, אָננעמענדיג איהר האַנד אַזוי פעסט, ווי מיט צוואַנגען.

— פערבלייבט! אויב מען דאַרף דאָ געבען אַנ'אויפקלערונג, וועל איך רעדען. איהר האָט גלייך צו פערלאָזען מיין הויז, איהר אויסגעלאַסען שטיק! דו האָסט קאָקעטירט מיין מאַן, דו האָסט געוואָלט אויספּרעסען פון איהם געלד.

אָבער עס האָט זיך דיר נישט איינגעגעבען. איך האָב צושטערט דיין פּלאַן. אַרויס! אַרויס! דו גאַסען-פרוי! דערויף האָסטו דיך אפילו נישט געריכט, אָבער נישט שטענדיג קומט דאָס, אויף וועלכען מיר ריכטען זיך. אַרויס!..

— גענוג! קום צו מיר לעאָניע! — האָט יאַקוב דיאַמאַנד אויסגערופען און האָט צערטליך אָנגענומען לעאָניע'ן און זי אָנגעקוועטשט אויף אַ שטוהל.

— וואָס, דו דערוועגסט דיך נאָך צו צערטלען דיין געליבטע אין מיינע אויגען?

— איך בעט זיך צו בערוהיגען, ווייל אַנדערש וועל איך זיין געצוואונגען אויסצוזוגען מיין רעכט און אייך אַרויסבעטען פון מיין קאַנצעלאַריע. איך ראָט אייך צו זיין אַ ביסעל קלוגער. אייער אונווירדיגע אויפפיהרונג, די סצענע, וואָס איהר האָט דאָ געמאַכט, האָט אונז נאָך מעהר דערוויטערט. אפשר איז בעסער, וואָס איהר האָט זיך דערוואוסט פון אונזער געהיימניש אין דעם מאָמענט. דאָס וואָס איינשפּאַרען מיר אַ קאָנפערענץ מיט אייך. איך בעט אייך, איהר זאָלט וויסען זיין, אַז איך האָב אייך קיינמאָל נישט געליבט. איהר ווייסט גאַנץ גוט, אַז אונזער חתונה איז געשעהן צוליב מאַטעריעלע גרונדען און איהר, פרוי סטעפאַניע, האָט אייך קיינמאָל נישט בעמיהט צו געוואונען מיין האַרץ. פערקעהרט, מיט אייער האַנדלונג האָט איהר אויסגעגראָבען אַנ'אָבגרונד צווישען אונז, און דאָס האַרץ עס בענקט זיך נאָך ליבע, נאָך צערטליכקייט און זוכט אַנ'אויסוועג.

— איך האָב דער ערשטער פאָרגעלעגט מיין סעקרעטאַרקע מיין ליבע און האָב איהר דיקטירט: „ליב מיך, אַזוי ווי איך האָב דיך ליב".

— דער בריף, וועלכען איהר צוגענומען, זאָל אייך שטענדיג דערמאָנען, אַז צווישען אונז איז אַלץ פערלוירען.

— דער בריף! דער בריף! — האָט מאַדאַם דיאַמאַנד געלאַכט מיט שפּאָט און חוזק. — שטעלסטו דיר טאַקע פאָר, אַז איך וועל דיך וועלן עס איז פערביי? אַ דו האָסט אַ טעות! אויב דו רופסט אונזער פאַקט לעבען קייטען, וועלען עס זיין קייטען פון דעם שט... טען שטאָל און קיינער וועט זיי נישט צעריסען. איך וויל איך זאָגען אַ פּאָר ווערטער דיר און דיין מויד.

— אויב דו ווילסט נאָך איינמאָל איבער הער'ן ווערט...

לעאָניע האָט געשטערט יאַקוב'ן זיך צו דערנע... צו זיין פרוי. זי האָט איהם אָנגענומען פאַר דער האַנט... איהם אָוועקגעצויגען אין אַ זייט.

— זיי איהר מוחל, אַזוי ווי איך בין איהר... איצט רופט בלויז זי מיך אַזוי. אינגיכען וועלען מיך אַזוי אָנרופען.

— איך פאָדער פון דיר, דו זאָלסט דיין קינ... זאָפּאָרט משלח זיין. דו ווילסט האָבען אַ געליבטע — איך קען דיר נישט שטערען דערין. אָבער זי טאָר זיך געפינען לעבען מיר אונטער איין דאַך!

אַרויסרעדענדיג די דאָזיגע ווערטער, האָט סטע... מיט צאָרן צוגעקלאַפּט די טיר און אַרויס.

אַנ'ערשעפּטע איז לעאָניע געזעסען אויף דער... און האָט זיך צוויינט.

— וויין נישט, מיין טייערע, — האָט יאַקוב ... ווענדעט צו איהר, — האָב נישט קיין מורא, איך ... פונען אַ מיטעל זי צו בערוהיגען.

יאַקוב האָט גענומען גלעטען איהרע בלאָנד-גאָ... האָהר.

— איך האָב נישט קיין מורא פאַר נקמה. איך ... ענדער מורא פאַר זיך אַליין. אייער פרוי וועל איך קיינמאָל נישט ווערען און די מענשען וועלען טייטלען מיר מיט די פינגער.

(פאָרטזעצונג קומט).

קליינער פעליעטאָן

רעדוציר־ט ... פריהליג...

אַ פּנים, נישט נאָר ... מענשען רעדוצירען און ווערען ... נאָר „דער אין הימעל" ... אַרורך אַ רעדוקציע. דער ... על ה'וועמער האָט, ווי ס'אין ... רעדוצירט די פיער ציימען ... ביז איצט האָבען מיר געוואָ... טען אין יאָהר: זומער, ... הערבסט און פריהלינג. הע... מיר, זענען די פיער צייטען ... הערבסט און פריהלינג ווע... רעדוצירט — אויס פריהלי...

חענט איז ווינטער — עס ... קעלט, אַז עס ברעכט אין ... אין מאָרגען — 24 גראַד ... משך — אויס פריהלינג און ...

די דאָזיגע „רעדוקציע" ... אַ הנאה-טוען די מענער; זיי ... דאַרפען זאָרגען וועגען „וויי... אַלעמען" פאַר די ווייבער. אַ... לען פטור ווערען פון פריה... רען און אַנדערע פריהלינג... נישען.

נישט שמעקען וועט אָבער ... דוקציע די פּערלענער פון ... זשורנאַלען און שניידער. ... זען מוט די פריהלינגס-מאָר... אַמישמאַרקסטען נעמראָ... גרעסטע אומגליק פון דער ... וועט אָבער זיין פאַר אונזער... צו וועמען און פאַר וועמען ... זונגען זייערע פריהלינגס-לידער ...

אפשר וואָלט געווען אַ פּ... עמען זאָלען זיך סאָלידאַר... די רעגירונגס-בעאַמטע און ... פּראָטעסטירען געגען די רע...

אַ...

—080—

רעגיסטראַ... אויף אַרבייטסלאָזען...

היינט מיטוואָך הויבט זיך ... גיסטראַציע פון אַרבייטסלאָזע... דרינגענדער שטיצע פאַר'ן ... אויף דער שטיצע האָבען רעכט... לאָזע, וואָס האָבען אויסגע... פּאַמיליע און האָבען די שטי... אין אַפּריל.

היינט דאַרפען זיך רעגיס... וואָס זייערע נעמען הויבען ... די רעגיסטראַציע קומט פאָ... ראַ אויף דער גאַס 28 שיסקע...

בלוטיגער אנפאַל אויף אַ יוד אין מיטען נאַכט

געפערליכער מעסער-שטעכער פערפאַלגט אַ יוד אויף וואַרשאַווסקאַ גאַס און וואַרפט זיך מיט אַ מעסער אויף אַ פאַליציאַנט, דער פאַליציאַנט אָפּוועהרענדיג זיין אייגענע לעבען האָט אויסגעשאָסען אין דעם מעסער-שטעכער שווער פערוואונדעט

(§) נעכטען האַלב 1 ביינאַכט האָט דער פּאָליציאַנט פון 7. קאָמיסאַריאַט ליטאַס געהענדיג אויף דער וואַרשאַווסקאַ גאַס בעמערקט ווי עמיצער אַ נייער ליכט אין גרויס איבעטע און איינעם יאָגט נאָך אַ ווילדער פערזאָן מיט אַ לאַנג מעסער אין האַנד.

ווען דער פערפאָלגער האָט זיך דער נעהענטערט האָט דער פאָליציאַנט און איהם דערקענט דעם געפעהרליכען מעסער-שטעכער יוזעף מושינסקי 19 יאָהר אַלט פון וואַרשאַווסקאַ גאַס 12, וועלכער איז שוין מיט 1 וואָך צוריק אַרויס פון תפיסה.

נישט קלערענדיג לאַנג האָט דער פאַליציאַנט אַרויסגעלאָפען פון מאַש דעם רעוואָלווער און אַ געשריי געטאָן צו מושינסקי'ן: „די הענד אין דער הויך!"

מושינסקי האָט זיך דאַן אַ וואַרף געטאָן מיט'ן מעסער אויפ'ן פאַליציאַנט שרייענדיג „איך מוז דיך שעכטען".

דאַן האָט דער פאַליציאַנט אויסגעשאָסען און דער מעסער-שטעכער איז געפאַלען צו דער ערד בלוטיגענדיג שווער. די קויל האָט איהם געטראָפען אין האַרץ.

אין זעלבען מאָמענט האָט דער פאַליציאַנט בעמערקט אַז דער אַנטלויפענדער פאַלט אויף דער ערד. ער איז צו איהם צוגעגאַנגען און דאַ האָט ער בעמערקט, אַז ער איז שטאַרק פערבלוטיגט.

אַ ספּעציעלער פאַליציאַנט צוזאַמען מיט [illegible] איז אָפּגעפיהרט געוואָרען אין פאָזנאַנסקי'ס שפּיטאָל. דאָרט איז פעסטגעשטעלט געוואָרען, אַז דער געשטאָכענער איז אַ יוד און ער איז פערוואונדעט מיט אַ מעסער 5 מאָל אין קאָפּ און אין פּלייצע.

דער מעסער-שטעכער יוזעף מושינסקי איז אָפּגעפיהרט געוואָרען אין שפּיטאָל שוו. יוזעף און עס איז נעבען זיין בעט אוועקגעשטעלט געוואָרען אַ פאַליציאַנט.

דער געשטאָכענער יוד געהט אַנשטענדיג געקליידעט. וואַהרשיינליך האָט מען דאַ צו טאָן מיט אַ רויב אַנפאַל.

דער נעכטיגער אימפּאָזאַנטער ל"ג-בעומר-צוג איבער די לאָדזער גאַסען

ציוניסטישע יוגענד-אָרגאַניזאַציעס, ספּאָרט-פעראיינען מיט בעלויכטענע טראַנספּאַרענטען ווערען בעגייסטערט אויפגענומען פון טויזענדער יודען

דער נעכטיגער ל"ג-בעומר-צוג, וואָס איז איינגעאָרדענט געוואָרען פון קרן קימת, איז אויסגעפאַלען זעהר אימפּאָזאַנט. דאָס שעהנע וועטער, וואָס ס'האָט זיך געשטעלט באַלד בעגינען האָט דער מאַניפעסטאַציע צוגעגעבען נאָך מעהר רייץ.

אַרום 8 פריה האָט דער צוג, וואָס איז ענטשטאַנען פון אַלע ציוניסטישע יוגענד-אָרגאַניזאַציעס און יודישע ספּאָרט פעראיינען, וואָס געהערען צום „מכבי"-פעדעראַנד, גערוהרט פון אָרט. אונטער די קלאַנגען פון די אָרקעסטער'ס און אונטער די פלאַטערענדע פאָהנען האָט דער צוג אַרויסמאַרשירט קיין

„העלענאָווער"

יעדע אָרגאַניזאַציע האָט דאָ אונטער'ן פרייען הימעל אויסגעפיהרט פערשידענע ספּאָרט איבונגען, דאָס האָט געדויערט ביז מיטאָג.

אַרום 4 נאָכמ. האָבען זיך אַלע פערזאַמעלט אויף דער אַקאַדעמיע. אין נאָמען פון „העלענאָבעק" האָט דעם אויספלוג בעגריסט ה' רומקאָווסקי און געדאַנקט פאַר דעם עזוך אין „קעלענבעק".

נאָך דעם ווי עס בעגריסען נאָך די ה"ה: סאַפּער פון א"י און אינזש. זשעלינסקי האָט ה' ריינגאָרד אין נאָמען פון דער קק"ל-קאָמיסיע

פערטיילט דיפּלאָמען

פאַר די אָרגאַניזאַציעס, וואָס האָבען זיך אויסגעצייכענט אין דער אַרבייט לטובת קק"ל. דיפּלאָמען האָבען בעקומען: „השומר הצעיר", „גורדוניה", „החלוץ המרכזי" און „הרצליה".

נאָכ'ן פערטיילען די דיפּלאָמען, האָט זיך

פאַרמירט דעם צוג

צוריק אין שטאָט אַריין. אין דער שפּיץ פון צוג זענען געגאַנגען די מיטגלידער פון דער קק"ל-קאָמיסיע. אַ זעלטען גרויסע אַנדרוק האָבען געמאַכט די

בעלויכטענע טראַנספּאַרענטען

מיט אויפשריפטען „קרן קימת לישראל". פאָראויס איז געגאַנגען דער אָרקעסטער פון „בר כוכבא" און די מיטגלידער פון די ספּאָרט-פעראיינען, דאַן די מיטגלידער פון די ציוניסטישע יוגענד-אָרגאַניזאַציעס „השומר הצעיר", „גורדוניה", „הרצליה", „החלוץ המרכזי", „החלוץ המזרחי" א. אַנד.

דער צוג, וואָס איז אָנגעקומען אין שטאָט אַרום פּאַרנאַכט, האָט אויף די יודישע גאַסען אַרויסגערופען

אַ שטאַרקע בעגייסטערונג

די נאַכט זענען געווען בעלאַגערט פון טויזענדער מענשען, וועלכע האָבען די גאַנצע צייט וואַרים אַפּלאָדירט. דער צוג איז געווען אימפּאָזאַנט און איז אין ערגעץ נישט געשטערט געוואָרען. די אָרדנונג — אַ מוסטערהאַפטע.

דער צוג איז אַדורכגעגאַנגען די גאַסען: זגערזשער, נאַוואָמיעסקאַ, פּאָלודניאָווע, קאָנסטאַנטינער, זאַכאָדניאַ, צעגעלניאַנאַ, ביז צום לאָקאַל פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע. דאָ האָט דער אָרקעסטער געשפּילט

דעם פּוילישען הימנו און „התקוה".

און דערמיט איז דער אימפּאָזאַנטער ל"ג בעומר-צוג אויפגעלעזט געוואָרען.

לאָדזער יודיש קאַמעראַל-טעאַטער
אל. 1-טער מאַי 2. דירעקטאָר דוד צעלמייסטער.

גאַסטשפּילען פון **דוד הערמאַן-טעאַטער**
מיט'ן אַנטייל פון פּרעמיער פון דער „ווילנער טרופּע" **יוסף קאַמען**

היינט, מיטוואָך, ד. 6-טן מאַי און אַלע ווייטערדיגע טעג 8.30 אָוונט

דער טויבער

דראַמע אין 3 אַקטען פון דוד בערגעלסאָן.

ס'שפּילען:

שמעון ביק	זלמן הירשפעלד	לייקע א. דינסט-מיידעל	
מאַדאַם ביק	בת-שבע	ביי די ביק'ס	רבקה נצרה
מענדיל, זיין זוהן	מיכאל מעטינגער	יואליק	באשע קאַהאַן
יאָסעלע בעכצעס	יחיאל ראַקאָוו	נאַדזיראַטעל	יעקב קירלענבער
טויבער	יוסף קאַמען	גבאי'טע	באשע קאַהאַן
אסתר, זיין טאָכטער	דינה קעניג	1-טער מצהל סוחר	דוד אוגרייך
שולץ, א. דייטש	דוד בירנבוים	2-טער מצהל סוחר	*.*

אַרבייטער, סוחרים און פּאָליציי.

אינסצעניזאַציע און רעזשי: דוד הערמאַן, מוזיק: פּראָפ. שפּערבער, מאַלער: יוסף שליוניאַק, אַדמינ.-לייטער: א. גאַריעלאָוו.
בילעטען-פאָרפערקויף אין דער קאָנדיטאָריי ראָשגאָלד, פּיעטריקאָווער 38 און אין טאָג פון די פאָרשטעלונג פון 6 אָוונד ביי דער טעאַטער-קאַסע.

דעלעגאַציע פון לאָדזער סעזאָן-אַרבייטער ביי מיניסטער הוביצקי

(§) אַ דעלעגאַציע פון די סעזאָן-אַרבייטער אין לאָדז איז אויפגענומען געוואָרען ביים מיניסטער הוביצקי. בראש פון דער דעלעגאַציע זענען געווען סענאַטאָר קאָפּטשינסקי, דעפּוטאַט שטשערקאָווסקי און דעפּ. וואַשקעוויטש. די דעלעגאַציע האָט פאָרגעשטעלט פאַרן מיניסטער די גרויזאַמע לאַגע פון די אַרבייטסלאָזע, וועלכע הונגערן און קענען זיך נישט דערוואַרטען אויפ'ן אָנהויב פון די סעזאָן-אַרבייטען, ווייל די רעגירונג גיט נישט קיין קרעדיטען צו דעם צוועק. ס'איז אויך בעריהרט געוואָרען די פראַגע וועגען העכערען די שטייער.

1,200,000 אנקעטע-בויגענס
פאַר די לאָדזער איינוואוינער

(ב) די אָפּטיילונג פאַר דער עווידענץ פון דער לאָדזער בעפעלקערונג האָט שוין צוגעגרייט 1 מיליאָן 200,000 פאַר מולאַרען אויף דורכצופיהרען די אַנקעטע אין לאָדז. דעם 14. מאַי וועלען די אַנקעטע בויגענס פערטיילט ווערען צווישען די וואוינונגען.

וועקסעל-פּראָטעסטען איז אַפּריל

(־) אין אַפּריל איז אין לאָדזער קרייז פּראָטעסטירט געוואָרען 28,370 איינלענדישע וועקסלען אויף אַ סומע פון 6,609559 זל. און 11 אויסלענדישע וועקסלען אויף 17995 זל., בעת אין חודש מערץ ד. י. האָט די סומע פון וועקסעל-פּראָטעסטען אין לאָדז בעטראָפען 7 מיליאָן 508,916 זל. אין לאָדז גופא איז אין אַפּריל פּראָטעסטירט געוואָרען 24,613 וועקסלען אויף 5 מיליאָן 853,629 זל.

טראַגעדיע פון אַ קריסטין וועלכע האָט זיך מגייר געווען צוליב אַ יוד

(—) אויף פראַנטשישקאַנער 7 האָט געוואוינט דער קריסטליכער שוסטער אַנטאָני מאַטשעשיקאָווסקי מיט זיין פרוי יוזעפאַ. די זיינע האָבען געלעבט אַן אינטציגע מאַכטער, קאָנסטאַנציאַ האָט זי געהייסען.

אַז דער שוסטער איז אָפּגעשטאָרבען, איז זיין פרוי געבליבען אָהן מיטלען צום לעבען און איבער'ן 7-יעהריגען מיידעלע האָט זיך דערבאַרימט אַ יודישע פאַמיליע. אַז קאָנסטאַנציאַ האָט דער פיהלט די איינגעאָרטינקייט פון אַ יודיש הויז, האָט זי פערלאָזענדיג יענע יודישע פאַמיליע געזוכט אַרבייט אַלס דינסט אין אַנאַנדער יודיש הויז. אַזוי לאַנג און אַזוי ברייט איז זי געווען אין יודישע הייזער, ביז זי איז אויסגעוואַקסען געוואָרען אין יודישקייט. און איהר האָט זיך דאַן מקרב געווען אַ יודישער דראָשקע קאַזש, אַלטער פנחס פוקס. דאָס איז געווען מיט 8 יאָהר צוריק. דער יונגער מאַן האָט געחלש'ט פאַר דעם „יודישען שיקסעל", און פערגעלעגט מיט איהר חתונה צו האָבען. דער פראַשלאַג איז איהר אויך געפעלען און זי האָט בעשלאָסען צו דעם צוועק צו ווערען אַ יודישקע. האָט זי זיך מגייר געווען. אין אַ יאָהר אַרום האָט זי געבוירען אַ יונגעלע. וואָס קענער האָט נישט געוואָלט מל-זיין, ווייל די שכנים האָבען יעדע זמן מוהל אַנגעגערעדט, אַז די מוטער איז אַ קריסטין. ערשט דער ראַבינאַט האָט זיך אַריינגעמישט, דאָס קינד האָט מען געיודישט, און ס'איז געווען שלום על ישראל.

אָבער דער פרוי איז וואָס אַמאָל ערגער געוואָרען ביים מאַן. ער האָט זיך געוואָנט אַרומפיהרען מיט אַ מיידעל פון לעבטער אויפפיהרונג און וויל נישט ווייסען נישט פון ווייב און נישט פון זיהנדעל, וואָס איז היינט אַלט זעקס יאָהר.

די איז פערצווייפעלט, גרייט זיך לעבען צו נעמען, און ער איז קאַלטבלוטיג: אז הער רב האָט מיך חתונה געמאַכט, איז עס נאָך נישט קיין חתונה, אַ פאַר-פאַלק איז מען מיט — אַקמען... ער איז אַ קאַוואַליר! — טענה'ט ער איצט.

—=0§0=—

וואַהל-קאָמיטעט פון אַלטשטאָט און באַלוט

אונטער דעם פאָרזיץ פון ה' שמחה בערקע מיט דער בעטייליגונג פון די מתפללים פון אַלטשטעטישער שוהל און בה"מ ווי אויך פאָרשטעהער פון אַנדערע חברות און ב"ת פון באַלוט, ראַדאָגאָשץ, זוביאַרדז, אין לאָקאַל פון חברה תנ"ך, איז פאָרגעקומען אַ פערזאַמלונג אין אַנוועזענהייט פון 150 פּערזאָן. נאָך אַ ברייטע דיסקוסיע איז בעשלאָסען געוואָרען זיך אַנצושליסען אין דעם בלאָק פון די אונפּאַרטייאישע רעליגיעזע יודען און ס'איז אויסגעוועהלט געוואָרען אַ וואַהל-קאָמיטעט פון פאָלגענדע פּערזאָנען: יעקב וויידאַווסקי, ליב וועטשטיין, שמחה בערקע, חיים יוסף פּודאַווסקי, בצלאל וואָלקאָוויטש, שלמה קאַלינסקי, מיכאל קאַרמיאַל, ברוך אַראָנאָוויטש, הענעך ליטמאַן, שלמה קאַלמאַנאָוויטש, נתן לעוואָקאָוויטש, סאָלאָמאָן דרייהאָרן, זיסקינד ואַצלבערג, יוסיל קוטשינסקי, חיים ביבענשטיין, משה פרענקעל, מענדיל קלאַרפעלד, משה ווענגוויזער, קאָפּל לובאַטשינסקי, יודעל לובאַטשינסקי, נח שעפּנער און פישעל ראַטשטיין. ס'האָט זיך קאָנסטיטואירט אין פּרעזידיום: פּרעזעס שמחה בערקע, וויצע-פּרעזעס משה פרענקעל, חיים פּודאַווסקי. קאַסירער לייב וועטשטיין, סעקרעטאַר סאָלאָמאָן דרייהאָרן.

ס'איז אויסגעוועהלט געוואָרען פערשידענע קאָמיסיעס.

רויב-אנפאַל

(ד) פרייליין שיילער פון שרודמיעסקאַ 11 איז פערבייגעהענדיג הויס'ער'ס גאַס אין באַלוט, בעפאַלען געוואָרען דורך דריי פּערשוין. וועלכע האָבען זי צוזשלאָגען און אַרויסגעריסען ביי איהר דעם האַנד-בייטעל מיט אַ פאָר זלאָטיס. די אָנפאַלער זענען פערשוואונדען.

מוטער דערווערגט איהר קינד און וואַרפט עס אַוועק

(§) אויף „פּאָלעשיע" האָט מען געפונען, נאָהענט פון באַהן-פּלאַנט אַ ניי-געבוירען קינד, אַ מיידעלע, מיט דייטליכע סימנים פון דערווערגונג.

פּאָליציי האָט אַרעסטירט אַ געוויסע יוזעפאַ קאַרטשעווסקאַ אַלס די מוטער פון דערוואָרגענעם עופּה'לע.

איבערגעפאָהרען אַ יונגעל

(§) דעם 15-יעהריגער יצחק גרינשפּאַן פון בזשעזשינער 16 האָט איבערגעפאָהרען אַן אויטאָ. פּאָגאָטאָוויע האָט איהם ערטיילט הילף.

אַ פויער דער'הרג'עט צום טויט דורך זיינע אייגענע פערד

(§) אין דאָרף שיקוואַס, הינטער לאָדז האָט אַנגעטריבען מיט אַ פערד און וואָגען דער 18-יעהריגער אויגעניוש טראַיאַנאָווסקי. צוליב אַקעגענגעפאָהרענעם אויטאָ האָבען די פערד זיך צובריקעוועט, אומגעוואָרפען דעם וואָגען און אונטער זיין משא צוגעקוועטשט דעם יונגען פויער אויפ'ן טויט.

טעאַטער און קונסט

גרויסער ערפאָלג פון דוד הערמאַן-טעאַטער

„דער טויבער" רופט אַרויס ענטציקונג ביים פּובליקום

אין ניי-רעמאָנטירטען יודישען קאַמעראַל-טעאַטער אויף אַלע 1 מאַי 2 האָט היינטיגע וואָך אָנגעהויבען שפּילען די גוט-בעקאַנטע טרופּע, וואָס געפינט זיך אונטער דער קינסטלערישער אָנפיהרונג פון בעריהמטען רעזשיסער דוד הערמאַן. די דוד הערמאַן-טרופּע האָט דאָ אָנגעהויבען די גאַסטשפּילען מיט דער פּרעכטיגע דראַמע פון דוד בערגעלסאָן „דער טויבער", וועלכע האָט אַזוי שטאַרק אויסגענומען אין וואַרשאַ און לעצטענס אויך אין קראָקאָ.

וועגען דעם „טויבען" האָט אויך די פּוילישע טעאַטער-קריטיק זיך אויסגעדריקט מיט פיל אָנערקענונג. נישט ווייניגער אָבער האָט זיך די פּאָן-קריטיק ענטציקט מיט דער גראַנדיעזער אויפפיהרונג פון דעם גלענצענדען אַרטיסטען-אַנסאַמבל, וואָס בעשטעהט דער עיקר פון געוו. מיטגלידער פון דער „ווילנער טרופּע".

היינט, מיטוואָך ווערט ווידער געגעבען „דער טויבער", וואָס פערשאַפט הן מיט דער אויפפיהרונג און הן מיט דער פּרעכטיגער אויסשטאַטונג אַ אמת'ן נחת-רוח אַלע בעזוכער פון אַנ'עוודיגען דוד הערמאַן-טעאַטער.

געזעגנונגס-קאָנצערט פון וויקטאָר כענקין

דער וועלט בעריהמטער אַרטיסט און הערליכער אינטער-רעטאַטאָר פון רוסישען און יודישען פאָלקס-ליעד ה' וויקטאָר כענקין, איז געוואָרען אויף אַ לענגערע צייט איינגעלאַדען קיין אַמעריקאַ און קירצליך פערלאָזט ער שוין אייראָפּאַ. היינט 9 אַ זייגער אָוו. קומט אַלזאָ, פאַר זיין געזעגנונגס-קאָנצערט.

דער ליבלינג פון לאָדזער פּובליקום היינט אויספיהרען אַ זעהר רייכען פּראָגראַם פון 25 שלאַגער-לידער, צווישען אַנדערע אויך יודיש-חסידישע מעלאָדיעס.

—0—

זיך פערגיפטעט
ביי דער אַרבייט

(§) ביים איבערבויען די געביידע פון דער האַנדעלס-קאַמער אויף אַלעקסאַנדראָווסקי 4 איז דער אַרבייטער מיכאל באָגדאַנסקי פערגיפטעט געוואָרען פון ברען-גאַז. פּאָגאָטאָוויע האָט איהם אָפּגעפיהרט אין אַ שווערען צושטאַנד אין שפּיטאָל.

(§) פּערל סטאָטלעק איז פערגיפטעט געוואָרען אין הויז פון איהרע בעלי-בתים אויף קאָנסטאַנטינער 30 מיט גאַז. ס'איז צו איהר אַרויסגערופען געוואָרען די פּאָגאָטאָוויע.

—:0:—

לאָדזער „בר-כוכבא" בעקומט אין וואַרשא אויף „לעגיא'ס" מאָטאָציקל-צוזאַמענפאָהר דעם 3. פּריז

זונטאָג איז פאָרגעקומען די ערעפענונג פון מאָטאָציקל-סעזאָן אין „בר כוכבא", פון וואַנען 11 „בר כוכבאַנער" זענען געפאָהרען צום שטערן-צוזאַמענפאָהר, וועלכען עס האָט איינגעאָרדענט די מאָטאָציקל-סעקציע פון דער וואַרשאַווער „לעגיא", אַדורכמאַכענדיג דעם וועג פון לאָדז קיין וואַרשא איבער בזשעזשין, יעזוב, רַווא, משטשאָנוב, ראַשין וואַרשא 149 קילאָמעטער יעדער.

די פּריזען זענען פערטיילט געוואָרען פאָלגענדע: „ל. ק. מ." בעקומט דעם ערשטען פּריז מיט 22 אַנטיילנעמער, אַדורכמאַכענדיג 3762 קילאָמעטער. „לעגיא" דעם צווייטען פּריז מיט 30 אַנטיילנעמער, אַדורכמאַכענדיג 3000 קילאָמעטער (אויסערן קאָנקורס). „גאַניאַ" דעם צווייטען פּריז מיט 7 אַנטיילנעמער אַדורכמאַכענדיג 2502½ קילאָמעטער. „בר כוכבא" (לאָדז) דעם דריטען פּריז מיט 11 אַנטיילנעמער, אַדורכמאַכענדיג 1639 קילאָמעטער. „אָגניאָן" (לאָדז) מיט 8 אַנטיילנעמער אַדורכמאַכענדיג 1192 קילאָמעטער דעם פערטען פּריז. דאָך אָנערקענען די זשורי „אָגניאָן" אויך אַ דריטען פּריז די „בר כוכבאַנער" זענען געפיהרט געוואָרען קיין וואַרשא, דורכ'ן פּערזאָנאַל-טוגנט-מיטגליד ה. גאָמולינסקי, וועלכער האָט אויך בעקומען אַ זילבערנע פּלאַקעטע.

במעט אַלע לאָדזער סוחרים געצוואונגען צו אַפּעלירען

געגען דעם צו הויכען אומזאַץ-שטייער

(ר) עס שטעלט זיך אַרויס, אַז במעט אַלע לאָדזער סוחרים זענען היי-יאָהר איבערגעשאַצט געוואָרען ביי דער אויסמעסטונג פון אומזאַץ פאַר 1930. עס הערשט אַ פערביטערונג אין אַלע בראַנזשען.

נעכטען האָט אַ סוחרים-דעלעגאַציע איינגערייכט ... אין דער פינאַנץ-קאַמער. אַ דעלעגאַציע פאָהרט אויך אַרויס קיין וואַרשא צו פּראָטעסטירען פאַר'ן פינאַנץ-מיניסטער.

פּראָלאָנגירען דאָס מיליטער-דינסט

(ב) די שטאָט-סטאַראָסטווע בעקומט שוין איצט ביטעס פון היי-יאָהריגע פאַרבאַריע מכה אָפּלעגען זייער מיליטער-דינסט. די ביטעס זענען נאָך פריהצייטיג, ווייל ווענדונגען וועגען דעם דאַרפען אָפּגעגעבען ווערען אין טאָג פון שטעלען זיך פאַר דער פאָבאָר-קאָמיסיע, וואָס ווערען אָנערקענט פאַר דינסטפעהיג דאַרפען די ביטעס אָפּגעבען אין משך פון 14 טעג.

קליינינגקייטען
בעלמער חכמים...

ביי אונזערע חכמים גילטען די בעלמער פאַר נאַראָנים. וועגען כעלם און די בעלמער דערציילט מען זיך אַ פערשידענע מעשה'לעך. וואו עפּעס אַ שטות, אַ נאַרישקייט, שרייבט מען עס צו די כעלמער. אַזוי, למשל, דערציילט מען, אַז מ'פרעגט אַ בעלמער: פון וואַנען זענט איהר? — ענטפערט ער: „בינט איהר אַ חכם!.."

אַזוי ווילען אונזער הכמים, יעדע נאַרישקייט צושרייבען די בעלמער. און דער ווירקליכקייט זעהען מיר גאָר פערקעהרט: אַז זעהען מיר, אַז אונזערע חכמים טון גאָר איצט נאָך ווען ביישפּיל פון די בעלמער:

מיט עטליכע טעג צוריק, האָבען מיר געלייענט אין דער פּרעסע אַ ידיעה, אַז די בעלמער סוחרים און האַנדווערקער, האָבען, אַלס פּראָטעסט געגען די הויכע שטייערן געשלאָסען די געשעפטען אין וואַרשטאַטען אויף אַ שעה.

אונזערע חכמים האָבען לייענענדיג די ידיעה, געוויס געצויגען מיט די אַקסלען און זיך געטראַכט: ווייס איך וואָס — בעלמער!..

איצט זעהען מיר, אַז לויט'ן ביישפּיל פון כעלם טון היינט נאָך דאָס זעלבע די פאַביאַניצער סוחרים און האַנדווערקער אויף אַ פערזאַמלונג פון די פאַביאַניצער סוחרים איז בעשלאָסען געוואָרען, אַלס פּראָטעסט געגען די הויכע שטייערן, היינט, מיטוואָך צו שליסען די קראָמען און וואַרשטאַטען.

פאַביאַניץ, הייסט עס, טוט נאָך די בעלמער. הייסט עס, אַז די בעלמער זענען נאַרנישט אַזעלכע גרויסע נאַראָנים, ווי עס מיינען אונזערע חכמים...

—וש י.—

—=0§0=—

נאַכט דיזשורען אין די אַפּטייקען

היינט דיזשורירען פאָלגענדע אַפּטייקען: ס. יאַנקעלעוויטש אַלטער מאַרק 9, ל. סטעקלאַ אַלעקסאַנדראָווער 37, ב. גלוכאָווסקי נאַרוטאָוויטש 6, ס. האַמבורג גליבנאַ 50, ל. באַזילאָווסקי פּיעטריקאָווער 307, א. פּיאָטראָווסקי פאַמאָרסקאַ 91.

פעסטביאַנטען — האַטעלען

(§) די בעזוכער פון די הינטערשטאָטישע פּענסיאָנאַטען האָבען געשלאָסען אַנ'אָפּמאַך, לויט וועלכען זיי וועלען דעם היינטיגען זומער פערדינגען בלויז צימערן, אָהן בעקעסטיגונג.

—:0:—

די 1-טער מאַי-פייערונגען אין ארץ-ישראל
די אנטי-איטאַליענישע אַקציע פון די אַראַבער

די 1. מאַי-פייערונגען אין א"י

ירושלים, 5. מאַי (יט"א)

די פייערונג פון 1. מאַי איז אין גאַנץ ארץ ישראל אַריבער רוהיג. אין תל-אביב האָבן די אַרבעטער אײַנגעאָרדנט 1 מאַי-פייערונג אין ים עם.

די פּרובן פון קאָמוניסטישע דעמאָנסטראַציעס זענען אומעטום צושטערט געוואָרן דורך שטאַרקע פּאָליציי-אָפּטיילונגען.

די יודישע אַרבעטער אין ירושלים האָבן לכבוד דעם 1. מאַי געעפנט א נײַע ספּאָרט-סטאַדיאָן.

בײַם ים המלח איז די פייערונג געשטערט געוואָרן צוליב דעם, וואָס מיט א טאָג צופריהער איז געשעהן אַן אומגליק מיט א יודישן אַרבעטער בײַ די אַרבעטען, די שטיינער האָבן איהם צוקוועטשט, און ער איז דערהרג'עט געוואָרן.

אין חיפה האָבן זיך אין דער מאַי-דעמאָנסטראַציע באַטייליגט 3000 פּער-זאָן, דערונטער 300 אַראַבער.

דער רעדנער פון די אַראַבישע אַרבעטער האָט ערקלערט, אַז אין אויגוסט 1929 האָט מען די אַראַבער פאַרפיהרט, העצענדיג זיי איבערצומאָרדען די יודען.

די פאַרוואַלטונג פון שטיין-האַקערײַ אין אַטליט האָט ערקלערט, אַז די אַרבעטער וואָס וועלען אין 1-טן מאַי נישט קומען צו דער אַרבעט וועלען ווערען געקינדיגט.

—

די אנטי-איטאַליענישע אַקציע פון די אַראַבער

ירושלים (יטא) די אַראַבישע אַקציע געגען דער איטאַליענישער מאַכט אין טריפּאָלי נעמט אַן אַלץ ברייטערע פאָרמען. די פּראָטעסט-אַקציע ווערט אויך פאַרשפּרייט געגען דער פראַנצויזישער אַדמיניסטראַציע אין צפון-אַפ-ריקע און עס ווערט אַרויסגערוקט דער לאָזונג פון באַפרייען דעם פיהרער פון ריפענער אויפשטאַנד אַבדול-קרים.

שטורמישע אַראַבישע פּראָטעסט-פאַר-זאַמלונגען זענען צוו. אַנד. אָפּגעהאַלטען געוואָרען אין שכם און דמשק. די פאַרזאַמעלטע האָבען אויסגעדריקט זייער סימפּאַטיע פאַר דעם פיהרער פון אויפשטאַנד געגען איטאַליען אָמאַר מוקטאַר און עס ווערט אויך דורכגעפיהרט א געלד-זאַמלונג לטובת די אויפשטענדער.

די אַראַבישע עקזעקוטיווע האָט איבער-געגעבען דעם הויך-קאָמיסאַר א פּראָ-טעסט געגען די מוסולמענער-פערפאָלגונגען אין טריפּאָלי און האָט געבעטען איבערצושיקען דעם פּראָטעסט צו די געהעריגע אינסטאַנצען.

—

אונגאַרישע רעגירונג געגען קאַלענדאַר-רעפאָרם

בודאַפּעשט (יטא) די אונגאַרישע געזעלשאַפט פאַר אויסלאַנד-פּאָליטיק האָט זײַנער צייט געשאַפען א קאָמיטעט צו באַטראַכטען דעם פּראָיעקט פון קאַלענדאַר-רעפאָרם, וואָס ווערט באַהאַנדעלט ווערען דורך דער קאָמוניקאַציע-קאָמי-סיע בײַם פעלקער-בונד. אין דער קאָמי-סיע באַטייליגט זיך אויך א פאַרשטעהער פון דער יודישער רעליגיעזער געמיינ-שאַפט. דער קאַרדינאַל ד"ר יוסטיניאַן סערעדי האָט מיטגעטיילט דעם פּרעזיד-יום פון דער קאָמיסיע, אַז די רוימיש-קאַטוילישע קירכע קען די פראַגע פון קאַלענדאַר-רעפאָרם עטראַכטען בלויז אויף דעם סינאָד, ווי דער פּויפּסט האָט שוין זײַנער צייט מיטגעטיילט דעם פעל-קערבונד.

נאָך לאַנגע פאַרשונגען איז די קאָמי-סיע געקומען צום אויספיהר, אַז דער אונגאַרישער רעגירונג קאָן עמפּפעהלען ווערען צו שטיצען בלויז אַזאַ קאַלענ-דאַר-רעפאָרם, וואָס פאַרדראָהט נישט די סטאַביליטעט פון לאַנד און די רעליגיע-זע אַנשויאונגען פון וועלכער עס איז רעליגיעזער געמיינשאַפט. די ראַדיקאַלע מאָדיפיצירונג פון קאַלענדאַר איז, לויט דער מיינונג פון אונגאַרישען קאָמיטעט, כלל נישט צוועקמעסיג אין איצטיגען מאָ-מענט, הכלמענס קען זיך האַנדלען וועגען פיקסירען די באַוועגליכע יום-טובים.

—0§0—

„פאַן-סעמיטיזם געגען פאַן-אַראַביזם"
אַ בראָשור פון אַמעריקאַנער ציוניסטען-פיהרער אב. גאָלדבערג

ניו-יאָרק (יטא) די קולטור-קאָ-מיסיע פון דער ניו-יאָרקער ציוניסטי-שער אָרגאַניזאַציע האָט אַרויסגעגעבען [illegible] א בראָשור פון באַקאַנטען ציוניסטישען פיהרער ה' אברהם גאָלדבערג א. נ. „פאַן-סעמיטיזם געגען פאַן-איסלאַמיזם".

דער אויטאָר פון דער בראָשור ענט-וויקעלט א פּלאַן פון בילדען א פעדעראַ-ציע פון סעמיטישע מלוכות, אַלס בע-שטאַנד-טייל פון דער בריטישער אימ-פעריע. דאָס יודישע ארץ ישראל זאָל בילדען א טייל פון דער סעמיטישער פעדעראַציע. די זעלבסטשטענדיגע אַראַבישע מלוכות האָבען זיך אַרויס וויזען אַלס נישט שאַפונגס-פעהיג. פיל וויכ-טיגער און אויסזיכטס-פולער שיינט אויס צו זיין די סעמיטישע פעדעראַציע, וואָס דאַרף אַרומנעמען הײַנט ארץ ישראל און די אַראַבישע לענדער אויך אינדיען און אפילו אַפגאַניסטאַן. ווײַל אויך די אַפגאַ-ניסטאַנער זענען וואַרשײַנליך סעמיטען. די סעמיטישע פעדעראַציע וואָלט געהאַט א גוואַלדיגע באַדייטונג פאַר דער פעס-טיגונג פון דער ענגלישער ימפעריע און פאַר דער ווײַטערדיגער ענטוויקלונג פון דער וועלט-פּאָליטיק.

פרויען פון די יודישע קאָלאָניסטען
אויסגעקעמפט גלייכבערעכטיגונג אין די קאָנטראַקטען מיט קרן-היסוד

ירושלים (יטא) די יודישע פרויען אין ארץ ישראל האָבען צו פאַרצייכענען א באַדייטענדען זיג אויף דעם וועג צו זייער פולער גלייכבערעכטיגונג. נאָך א העפטיגער קאַמפּאַניע האָבען די יודיש-מען פון דער יודישער אַגענץ אײַנגע-שטימט, אין פאַרשטענדיגונג מיט די פאַרשטעהער פון „הסתדרות" און יודי-שען אַרבעטער פרויען-ראַט, צו ענדערן די קאָנטראַקטען, וואָס ווערען איצט גע-שלאָסען אין אַלע קאָלאָניעס צווישען די קאָלאָניסטען און דעם קרן-היסוד אין דעם זין, דאָס דער מאַן און די פרוי ווערען אַרויס אַלס גלייכבערעכטיגטע אינגענטימער פון דער נחלה.

פאַר פיל פרויען איז דאָס נישט נאָר א מאָראַלישער זיג נאָר האָט אויך א גרויסע פּראַקטישע באַדייטונג אין פאַל ווען מאַן און ווײַב צושיידען זיך צוליב מוטט אָדער גט.

די מענער האָבען ענערגיש אונטער-שטיצט די פרויען-רעכט, אין כפר-יחזקאל האָבען די קאָלאָניסטען באַשלאָסען, אַז אין פאַל ווען צוליב יאָרדישע טעמים וועט זײַן מעגליך נאָר איינער אונטער-שרײַבען, זאָל דעם קאָנטראַקט אונטער-שרײַבען די פרוי.

—=0§0=—

דער טיראַזש פון די יודישע צייטונג אין ניו-יאָרק

בערלין (יטא) דאָס „געמיינדע-בלאַט" פון דער יודישער קהלה אין בערלין פאַרעפענטליכט אין איהר לעצ-טען נומער א קאָרעספּאָנדענץ פון ה' ל. הירשפעלד פון ניו-יאָרק געווידמעט דער ענטוויקלונג פון דער דאָרטיגער מעגלי-כער יודישער פּרעסע.

לויט דער מיטטיילונג פון ה' הירש-פעלד איז דער טיראַזש פון די ניו-יאָר-קער יודישע צײַטונגען פאָלגענדער: „דער פאָרווערטס" — 140.000, זונ-טאָג-אויסגאַבע — 106.000, דורכשניט-ליך 143,000. „יודישער מאָרגען-זשור-נאַל" — 80,000, זונטאָג-אויסגאַבע — 90.000, דורכשניטליך 90.000. „טאָג" — 80.000, זונטאָג-אויסגאַבע 85.000, דורכשניטליך 82.000. „פרײַהייט" אַנ-ערך 30.000. סך-הכל באַטרעפען די קויפער פון די יודישע צײַטונגען 345 טויזענד פּערזאָן ד. ה. 18% פון דער גאַנצער יודישער באַפעלקערונג אין ניו-יאָרק. דורכשניטליך קומט אויס אויף א פינפקעפּיקע יודישע משפחה איין יודי-שע צײַטונג.

געגעז בעלוינונג

א פאָרטפעל מיט 8 וועקסלען און פערשידענע דאָקומענטען זענען פערלוירען געוואָרען: 1) 300 זלאָטיס, אויסשט. לודוויק פאַפּוגי, אָרדרע יוסף פּיאָטרקאָווסקי לאָסק, 2) 90 זלאָטיס. אויסט. יאַן גראָנצקי אָרדרע יוסף פּיאָטרקאָווסקי לאָסק, צאָהלבאַר ד. 1 יוני 1931. 3) 50 זל. אויסשט. קאָוואַלטשיק אָרדרע יוסף פּיאָטרקאָווסקי לאָסק, 4) 100 זל. אויסשט. יוסף פּיאָטרקאָווסקי אין בלאָנקאָ, 5) 170 זל. אויסשט. לוציאַן קאַבאַזאַ, אָרדרע יוסף פּיאָטרקאָווסקי לאָסק, 6) 40 זל. אויסש. פּרושיטש אָרדרע יוסף פּיאָטרקאָווסקי לאָסק, 7) 100 זל. אויסשטעל. פּרענצישעק שובסקי, אָרדרע יוסף פּיאָטרקאָווסקי לאָסק, א פּראָטעסט, 8) 35 זלאָטיס א פּראָטעסט אויסשטעלער גזשעשאַק אָרדרע יוסף פּיאָטרקאָווסקי לאָסק. אָפּצושיקען דורך פּאָסט געגען בעלוינונג צו ה' יוסף פּיאָטרקאָווסקי לאָסק. נאַרוטאָוויטש 7. די וועקסלען ווערען ערקלערט פאַר אונגילטיג. אַלע באַוואָרענישען זענען געמאַכט געוואָרען. — דיסקרעציע געזיכערט.

אויטאָגענישע שווייסונגען
מעטאַל-באַאַרבייטונגען
און שלאָסער-אַרבייטען
פאַר האַנדווערקער ראַבאַט!

J. Reder, Łódź
Konstantynowska 11/13,
(róg zachodniej)

פרעמדע! (אבצאקראַיאוצעס)
ס'איז די העכסטע צייט אָפּצוגעבען וועגען פראָלאָנגירען דעם „פּאַביט" פּאַדאַניעס, וועל-כע ווערען געשריבען אין רעכטס-קאָנסולענטען-ביוראָ „אַרגוס", זאַכאָדניאַ 36, טעל. 108-47.

לעזט דאָס „לאָדזער טאַגעבלאַט"

פּוילישע שפּראַך
ווערט ערלערנט גרינדליך דורך א קורצער צייט
חסכאַדניאַ 29, וו. 3.

8-טובנג!
דאָס
לאָדזער טאַגעבלאַט
בעקומט מען טעגליך 6 א זייגער פריה
אין אַלע באַהן-קיאָסקען
„(Ruch")

OGŁOSZENIE.
Nikt **nie kupuje** ani **nie sprzedaje żadnej maszyny, nowej czy używanej,** póki się nie poinformuje w Biurze Pośrednictwa Maszyn :
Inż. Juljusz Hamer i S-ka
Łódź, 6-go Sierpnia № 1, tel. 1[illegible]

קינא
ZACHĘTA
זגיערזשער-גאַס 26.

היינט און טעגליך! דאָפּעלט פּראָגראַם!
1 בילד
דראַמע פון דער צייט פון גרויסען קריג א. נ.
דער קאַמף ביי דער סאַמאַ
2 בילד:
די פערגעניגען פון פּאַטערשאַפט
הערליכע קאָמעדיע, אין די הויפּטראָלען:
Lew Cody i Ailen Pringle
צעהנדליגע זעהר פרעהליכע מיספערשטענדענישען
א נישט איבערגעריסענקייט פון „קווי-פּראָ-קוואָס"

אויסגעצייכנע. אָרקעסטער אונטער לייטונג פון י. סטעפּאַנסקי
אָנפאַנג פון די סעאַנסען אין די וואָכען טעג 4 א זייגער נאָכ-מיטאָג. — שבת, זונטאָג, און חגאות 12 א זייגער פאַרמיטאָג.
פּרייזען ערמעסיגט.

מעכאַנישע שיך-רעפּעראַטור = וואַרשטאַט
„TEMPO"
פּיעטריקאָווער 79, טעל. 217-16
רעפּערירט און פרישט-אויף שיך אין משך פון ווייניגע מינוטען. מיר געבען די בעסטע קוואַ-ליטעט פון זוילען-לעדער. — אונזערע פּרייזען:

מענער-זוילען	3.75 זל.
דאַמען-זוילען	3.00 זל.
מענער-קלעצער	1.75 זל.
דאַמען-קלעצער	1.00 זל.

גענייטע זוילען מיט 50 גראָשען טייערער.

שרייבען שעהן און שנעל
לערנט אויס דער בעריהמטער קאַליגראַף ל. בערמאַן אין 15 לעקציעס. אויך ווערט אויסגעלערנט גוט שרייבען א יודישען בריף אין 15 טעג, אפילו דעם וואָס קען גאָרניט. די עלטער שפּילט קיין ראָלע ניט.
זאַוואַדזקאַ 19 ו שו, פּר

געוועזענער מיליטער-בעאַמטער
ב. מאַן,
פּיעטריקאָווער № 10
שרייבט ביטעט און גיט געוויסע-האַפטע עצות אין אַלע
מיליטער = ענינים.
ספּעציאַליסט פאַר ביטעס שרייבען פאַר איינציגע שפּייזער

אַכטונג, סאָדעוואַסער-פאַבריקאַנטען!
געלעגענהייטליך צו פערקויפען א גרעסערען קוואַנטום געניצטע ביער און סינאַלקאָ-פלאַשען צו א צ געגליכען פּרייז. וו. ווײַנטרויב, לאָדז גראָשאַנקאַ № 8 (פּאַלוט) טעל. 177-51.

א ווריטשאַנג
אויפ'ן נאָמען פון משה האָנקמאַן איז געפונען געוואָרען. אָפּצונעמען געגען אָנאָנס-קאָסטען אין אַדמיניסטראַציע פון „לאָדזער טאַגעבלאַט"

א פראַנט-וואוינונג
פון 4 צימערן 3-טער שטאָק מיט איינריכטונג אויף קילינסקיעגאָ זעלטען ביליג צו פער-קויפען. טעלעפאָנישע אָנמעלדונגען 127-33.

צו פערמיטען
פון זאָפאָרט 3 אָדער 4 צימער מיט אַלע בע-קוועמליכקייטען צעגעלניאַנאַ 26 (יעצט שרוד-מיעסקאַ 7) קוועער אָפיצינע 1-טער שטאָק מיט באַלקאָן. צו ערפאַהרען דורך טעלעפאָן 136-13.

צו די ה"ה גנבים!
געהענדיג נעכטען אויף זגערזשער-גאַס בעת עס איז דורכגעגאַנגען דער ל"ג-בעומר-צוג פון דער ציוניסטישער יוגענד, האָט מען ביי מיר אַרויסגענומען א פּאָרטפעל מיט 20 זל. א פּאַס אויפ'ן נאָמען פון ישראל העלפּאַנט, עטליכע וועקסלען און א מיליטער-ביכעל. די פּאָר זל. וועלכע זענען געווען מיין גאַנץ אייגענטום בין איך מוחל, אָבער איך בעט געגען בעלוינונג מיר אָפּצוגעבען דעם פּאַס און די וועקסלען, וועלכע ווערען ערקלערט פאַר או גי'טיג. אָפּצו-ברענגען קאַמיענאַ № 12 צו מ. קושמירזש.

הלא חכמה תקרא ותבינה תתן קולה
אם תקח אמרי ומצותי תצפן אתך,
אז תשכן בטח ושאנן, כי הלך בתום
ילך בטח ומעקש דרכיו יודע
איבער דעם זאָלסטו נאָר קומען אין ביוראָ
פון ד. מאַנעלאַ
וואָס איז איבערגעטראָגען געוואָרען פון צווייטען הויף אויפ'ן ערשטען הויף פּיעטריקאָווער 17, לינקע אָפיצינע פּאַרטער, טעל. 124-95
וואו עס ווערט פּינקטליך ערלעדיגט, געוויסענהאַפט געשריבען אַלערליי ביטעס: ציווילנע, קאַרנע האַנדלאָווע, אַפּעלאַציעס, אַדוואָקאַניעס, קלאָוזולעס זאַבעזפּיעטשעניעס אויף אַלע שטעט אין פּוילען, העגען דירות אין אורזשאָנד ראָזיעמטשי. ווי אויך איבערזעצונגען אין אַלע שפּראַכען. בעמ.: קלאַוזולעס און זאַבעזפּיע-טשעניעס ווערען ביי מיר ערלעדיגט אין משך פון 24 שעה.
מיט אַכטונג **ד. מאַנעלאַ,** פּיעטריקאָווער 17, 1-טער הויף

BRAND DAWID r. 1904
zam. w Jeżowie, pow. Brzezinski, zagubił zaświadczenie wojskowe, wydane w Brzezinach.

אליכם אישים אקרא וקולי אל בני אדם בצדק כל אמרי פי ואין בהם נפתל ועקש
אויב איהר ווילט ערלעדיגען אייערע אָנ-געוועהטאָגטע ענינים זאָלסטו קומען צו לויפען אין דעם ביוראָ
פּעטריקאָווער 17
2-טער הויף פּאַרטער
דורכגאַנג זאַכאָדניאַ 52, טעל. 148-79.
וואו ס'ווערט ערלעדיגט און געשריבען אַלערליי ביטעס, קלויזולעס און זאַ-בעזפּיעטשעניעס אויף אַלע שטעט אין פּוילען איז משך פון 24 שעה. אַפּע-לאַציעס, אַפּאָזיציעס, אַדוואָקאַניעס, רע-קורסען וועגען פּעסער, וויזעס אין קאָ-מיסאַריאַט-זשאָנדו, וועקסעל-אינקאַסאָ אויף גאַנץ פּוילען און גאַליציען ווערען פּינקטליך און געוויסענהאַפט ערלעדיגט צו די ביליגסטע פּרייזן. שותפות-אַקטען, סטאַטוטען, איבערזעצן אינטערציזיעס, אַקטן, דאַראַוויזנעס אַלערליי ספּראַוועס ווערען אָנגענומען אַדורכצופיהרען, עוועג-טועל מיט אַנ'דוואָקאַט.
די איינציגע טאָכטער
פון ישראל מאַנעלאַ
2-טער הויף פּאַרטער, דורכגאַנג זאַכאַדניאַ 52, טעל. 148-79.
בעמ.: דאָס ניי-„געבאַקענע" מאַנעלאַ-ביוראָ אויפ'ן ערשטען הויף האָט נישט קיין שום שייכות מיט'ן לאַנג-עקזיסטירענדען ביוראָ, וואָס געפינט זיך
אין צווייטען הויף פּאַרטער
טעלעפאָן 148-79

וויכטיג פאַר דאַמען!
מאַכע איך די עלעגאַנטסטע דאַמען-היטע נאָך דער לעצטער פּאַריזער מאָדע און די עלטעסטע היטע איבעראַרבייטע איך אויף גענצליך ניי. געדענקט דעם אַדרעס:
23 זאַוואַדזקאַ 23
אין הויף, 2-טען איינגאַנג, לינקס פּאַרטער.
בעמ.: נייע היטען די לעצטע נייהייטען אין פּיינער אויס-פּערטיגונג – 50 פּראָצ. ביליגער ווי איבעראַל
נאָר פאַר 2.50 זל.
„TOLA"

דאַמען-סאַקוועקעס
פון אַלטע פּילץ-היטען אינגאַנצען ניי פאַר דאַמען-היט, מאַך איך די שענסטע פּאַ סאָנס סאַקוועקעס אין פּיינסטער אויס-פיהרונג צו שפּאָט ביליגע פּרייזען.

דאַמען-וועש
קאָלערטע און ווייסע
האַנד-אַרבייט — ROBOTA RĘCZNA
נעמט אָן צו שטיקען און נייען מיט אייגענע ווי אויך אָנפּערטרויטע וואַרע ווי Petite-reine Crêpe-de-Chine א.ז.וו. אַלעס לויט פּאַריזער און ווינער זשורנאַל. זאַוואַדזקאַ 27 בעלייוויס.

אַבאָנעמענטס-פּרייז [illegible]
Redaktor-wydawca B. Hamburski
Drukarnia B. i M. Hamburskich w Łodzi, Piotrkowska 86.